

AIDS

Az AIDS megjelenése óta hazánkban 31 AIDS-beteget tartottak, tartanak nyilván, közülük eddig 20-an haltak meg. Az immunhiányos megbetegedést okozó vírussal, a HIV-vel fertőzött ismert személyek száma 199, ennek többszöröse lehet a fertőzöttek valódi száma; hazánk továbbra is az enyhén fertőzött európai országok közé tartozik.

Kökény Mihály, a SZEM miniszter-helyettese bevezetőjében elmondta: az emberiség hatékony oltóanyag és gyógyszerek híján sem egészen tehetetlen a betegséggel szemben, befolyásolhatja a HIV-fertőzés terjedését. A nemzeti AIDS-programok – így a hazai is – kulcskérdése változatlanul a tájékoztatás és az oktatás, mivel a vírus átadása megelőzhető kellően tájékozott és felelősségteljes magatartással. A vírus magyarországi terjedésének lassítása a cél, ebben az egészségügyi kormányzat és a kibontakozó társadalmi mozgalmak együttesen tehetnek a legtöbbet. Bejelentette: az egészségügyi tárca jövőre 200 millió forintot tud fordítani az AIDS elleni védekezés anyagi támogatására.

A nemzetközi adatokat ismertetve elmondta: a Föld 152 országából több mint 186 ezer megbetegedést jelentettek a WHO-nak, a reális betegszám azonban megközelítheti az 500 ezret. A legtöbb AIDS-beteg – 107 ezer – az Egyesült Államokban található, Európában Franciaország, Olaszország és az NSZK vezet. Az AIDS vírusával

fertőzöttek számát a Földön 5–10 millióra becsülik. A legfertőzöttebb föld-rész Afrika, itt a fertőzöttek becsült száma 2,5 millió.

A hazai betegellátásról szólva elhangzott: Magyarország minden olyan gyógyszerrel rendelkezik, amellyel az orvostudomány mai állása szerint kezelni lehet a fertőzötteket.

A sajtótájékoztatón a szakemberek ismertették az elmúlt időszak AIDS elleni tevékenységét. Így többek között azt a felvilágosító munkát, amelyet az orvostanhallgatók végeztek középiskolákban, sajnálatos módon nem mindig sikerrel. Ugyanis változatlanul létezik a prűderia, és sok iskolában lehetetlennek teszik, hogy a nevelő-oktató programjukkal eljussanak a legérzékenyebbekhez, a fiatalokhoz. Az AIDS-bizottság – nemzetközi példából kiindulva – a popvilág személyiségeihez fordult, akik közül többen vállalták az AIDS-elleni propaganda népszerűsítését.

Kérdésekre válaszolva elhangzott: nem igaz a szóbeszéd, miszerint megszűnt az anonim-szűrés. Az ország bármelyik bőr- és nemibeteg gondozójában bárkinek elvégzik a névtelen AIDS-tesztet. Arra a kérdésre, hogy miért nincs megfelelő számban gumióvszert árusító automata, elmondták: a fővárosban jelenleg 80 automata működik, egy éven belül 10-et szerelnek fel az országban, elsősorban középiskolákban és illemhelyeken állítják fel. Igaz, legalább 5000-re lenne szükség.

Csillogás helyett kullogás

(KGST-helyzetkép a 6. oldalon)

Ki az, aki manipulál

(Írásunk a 7. oldalon)

Szolnoki honkóstolókat a 8–9. oldalon találhatják.

Bécsben a magyarokról

– Ausztria nem akarja elszalasztani azt a történelmi esélyt, amelyet a kelet-európai változások támogatása kínál számára – jelentette ki Franz Vranitzky osztrák kancellár. A kormányfő azon az egésznapos gazdasági tanácskozáson beszélt, amelyet az osztrák piaci szakértők klubja és a Gewinn című gazdasági magazin közösen rendezett Bécsben mintegy 300 hazai üzlet-ember számára a magyarországi vállalkozások bővülő lehetőségeiről.

Vranitzky méltatta azt az úttörő szerepét, amelyet Magyarország töltött be a reformfolyamatok elindításában, és hangsúlyozta, hogy Ausztria elsőrendűen érdekelt a magyar fejlődés sikerében, ennek előmozdításában. Sikrasszállt azért, hogy a kelet-európai országok nemzetközileg egyeztetett, differenciált, az egyes országok szükségleteire szabott segítséget kapjanak. Rövid távon segélyakcióra van szükség az alapvető élelmiszerekkel és más közszükségleti cikkekkel való ellátás megjavításához, hosszabb távra pedig nyugati tőkével kell segíteni Kelet-Európa államait a gazdasági szerkezet átalakításában. Vranitzky közölte: országa mindezekben tevékenyen részt kíván venni.

Tengeri találkozó

Másfél nap alatt legalább 12 órát töltött együtt George Bush és Mihail Gorbacsov a máltai csúcstalálkozón, ami igen beható megbeszélésekre ad alkalmat. Az MTI tudósítójának, Hel-tai Andrásnak mértékadó washingtoni forrásból kapott értesülése szerint a két államfő szombaton a 12 500 tonnás Szlava nevű szovjet cirkálón találkozott, s először néhány vezető tanácsadója bevonásával, majd négy szem-között tanácskozik.

A megbeszélések a hadihajón együtt elfogyasztott ebéd során is folytatódnak. Másfél óras pihenő után Bush visszatér a szovjet hajóra (az egymás közelében horgonyzó két csatahajó között tíz perc alatt teszik meg az utat a motorosok) és folytatódnak a tárgyalások. Este Mihail Gorbacsov a vacsoravendég az amerikai Belknap cirkálón, ahol a két vezető további órákat töltött együtt.

Vasárnap a Belknap fedélzetén folytatódik az eszmecsere. A tárgyalások befejeztével, kora délután, a két elnök együtt lép a sajtó elé, hogy nyilatkozzék, de az érdemi tájékoztatásra délutáni, külön-külön tartott sajtóértekezleteik adnak alkalmat.

George Bush elnök még vasárnap délután Brüsszelbe repül, ahol este Helmut Kohl kancellárral van munkavacsorája.

A magyarországi
AIDS-fertőzöttek felhívása

A PLUSZ, a magyarországi HIV-pozitívokat Segélyező Egyesület, az AIDS világnap (december 1-je) alkalmából csatlakozni kíván az AIDS-ellenes küzdelemhez.

Tagjai között HIV-vírusfertőzöttek, szakmailag érintett szakemberek és segíteni szándékozó magánemberek vannak. Társadalmunkban a jövőt illetően az AIDS további terjedése várható. Tagjaink között egyre több fiatal fiú, lány, a fertőzöttek között gyermek és várandós kismama van. A PLUSZ garantálja, hogy tagjai nem adják tovább a fertőzést és aktív harcot kíván folytatni ellene. A PLUSZ elutasítja az AIDS-pozitívok megbélyegzését, keserves harcukban, amelyet a mindennapi családi, munkahelyi, jogi, egészségügyi problémái jelentenek számukra, segítséget kíván nyújtani tagjainak és mindazoknak, akik hozzá fordulnak. Az AIDS-pozitívokra nehezedő nyomásra csak összefogással lehet megfelelő választ adni. A PLUSZ várja mindazok jelentkezését, akiknek segítségre van szükségük. A PLUSZ címe: Bp., 1450. Pf.: 29. Csekkszám: Magyar Hitelbank 202-88886; 202-00412-0010.

NDK: Rehabilitálások és kizárások

- Az NSZEP Központi Pártellenőrzési Bizottsága (ZPKK) legutóbbi ülésén megtárgyalta a közelmúlt vezető pártfunkcionáriusainak indokolatlan kiváltságaival és törvényellenes cselekedeteivel kapcsolatos témákat. Határozatában hangsúlyozza, hogy az NSZEP szervezeti szabályozata ellen védő személyeket a legszigorúbb büntetéssel fogja sújtani, ideértve a pártból való kizárást is. Ahol törvénysértésre bukkan, az ügyet átadja az igazságszolgálatnak. Ez vonatkozik az állami tulajdon jogtalan használatára is.

A bizottság megvitatta a PB egykori póttagja, az Erfurt megyei NSZEP-bizottság volt első titkára, Gerhard Müller ellen indított pártfegyelmi eljárást. Ennek alapján azt javasolja a központi bizottságnak, hogy Müllert zárja ki a KB és a párt tagjai közül. A ZPKK tudomásul vette, hogy a megyei és járási pártellenőrzési bizottságokban folyik azon személyek rehabilitálása, akiket az utóbbi években a pártveze-

téssel és annak politikájával szemben gyakorolt bírálattal miatt büntetéssel sújtottak.

Szakmai rehabilitálásban részesült Rolf Henrich ügyvéd, akit tavasszal egy Nyugat-Németországban publikált könyve - „A gyámkodó állam, avagy a létező szocializmus csődje” - miatt zárták ki a Frankfurt megyei ügyvédi kamara tagjai közül.

Kudarccsökkentő az október 7-8-iki rendőri túlkapásokat vizsgáló fővárosi bizottság munkáját - nyilatkozta Christoph Hein író, a bizottság tagja. Az utóbbi napokban erősödött a gyanú, hogy a meghallgatandó személyek alapján véve azonosnak a felelősökkel - éppen ezért vonatkoznak önmagukra nézve terhelő vallomást tenni. Hein szerint a bizottság tagjaiban egyre inkább az a benyomás alakul ki, hogy munkájukat bizonyos körök akadályozzák. A felelősség alighanem egészen a politikai bizottság, illetve a nemzetvédelmi tanács szintjéig terjed.

Szelidebb szovjet hang

A Szovjetunió nem fog beavatkozni Csehszlovákia belügyeibe - erősítette meg moszkvai sajtóértekezletén Jurij Gromitszkij szovjet külügyi szóvivő. Moszkvában fokozott figyelemmel kísérik a csehszlovákiai fejleményeket. Így nem sikkadt el az a tény, hogy az országban mind nagyobb hangsúllyal követelik az 1968-as események újraértékelését. A Szovjetunió korábbi álláspontjának megfelelően most is úgy közelíti meg a kérdést, hogy az 1968-as események belpolitikai vonatkozásainak elemzése a csehszlovák fél előjoga.

„A Szovjetunióban azóta megváltoztak a szocializmusról, az államközi, különösen a szocialista országok között fennartott kapcsolatokról vallott nézetek. A Szovjetunió egyértelműen elutasítja az erő alkalmazását és az erőszakkal való fenyegetést mind a katonai-politikai szövetségek között, mind pedig a szövetségekben belül”.

A VILÁG HÍREI

- Eduard Sevardnadze szovjet külügyminiszter - aki jelenleg Mihail Gorbacsov kísérete tagjaként Rómában tartózkodik - csütörtökön találkozott Zahir sah afgán exkirállyal. Az afgán probléma politikai rendezésével kapcsolatos megbeszélést a TASZSZ hírtügyénység mindkét fél számára hasznosnak minősítette.

- Szürös Mátyás, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke csütörtökön a Parlamentben interjút adott Szakai Szindzinek, a KYODO japán hírtügyénység elnökének a demokratikus jogállam megteremtéséről, a magyar külpolitika új vonásairól, s más időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről.

- Kimerültség miatt kórházi kezelés alatt áll Líbiában Abu Nidál. Az ötvenkét éves, terrorakcióiról híres palesztin vezető élete nincs veszélyben. A The New York Times keddi beszámolója szerint a világ egyik legveszélyesebbnek tartott terrorista vezetőjét - akinek csoportja szembenáll Jasszer Arafat irányvonalával - őrizetbe vették, mert az arab országok és a palesztin szervezetek megítélése szerint tevékenysége akadályozza az arab diplomácia eredményességét. Ugyanakkor más arab és nyugati források azt közölték, hogy az Abu Nidál vezette „Fatah - Forradalmi Tanácsban” hatalmi harcok robbantak ki, és a szervezet több tagját már meggyilkolták.

- Albánia új utakat keres az ország gondjainak megoldására, de ezekben az erőfeszítésekben következetesen kitart a szocializmus mellett - jelentette ki Adil Carcani albán miniszterelnök szerdán egy

tiranai nagygyűlésen. Az albán nemzeti ünnep alkalmából tartott központi rendezvényén résztvett Ramiz Alia, az Albán Munkapárt KB titkárságának első titkára.

- Moszkva üdvözlölné, ha szovjet-amerikai megállapodás születne a katonai felhasználású hasadóanyag-gyártás leállításáról. A washingtoni energiaügyi minisztérium azt fontolgatja, hogy leállítja azt a hosszú távú programját, amelynek értelmében plutóniumot halmozódnak fel atomfegyver gyártásához. Jurij Gromitszkij értékelése szerint ha a hír igaz, akkor az közeledést jelent a szovjet javaslathoz.

- Moszkvában találkoznak december elején a Varsói Szerződés tagállamainak vezetői: Mihail Gorbacsov, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöke tájékoztatni fogja a szovjet-szerepek képviselőit George Bush amerikai elnökkel folytatott eszmecserejéről. Nem pontosították a csúcspontját, de sejtetik, hogy arra december 4-5-én kerülhet sor.

- George Bush amerikai elnök biztosította Ro Te Vu dél-koreai államfőt, hogy a hétvégi máltai csúcstalálkozón felveti a koreai kérdést. A nyugat-európai körúton tartózkodó Ro Te Vu Londonból tízperces telefonbeszélgetést folytatott Bush-sal és arra kérte az amerikai elnököt: járjon közbe Mihail Gorbacsovna annak érdekében, hogy a phenjani vezetés vessen véget nemzetközi elszigeteltségének.

- Petar Mladenov, a BKP KB főtitkára, a bolgár államtanács elnöke december elején rövid munkalátogatást tesz Moszkvá-

Gorbacsov Rómában

Valóságos diadalmenet Mihail Gorbacsov szovjet államelnök és pártvezető római látogatása. Ahol csak megjelenik, lelkes tömegek üdvözlik tapsal, feliratokkal, rokonszenv kiáltásokkal (Gorbi... Gorbi...). A szerdai városnézésen a Colosseumnál a Gorbacsov-házaspár váratlanul otthagya kísérőit és belevegyült a tömegbe, hogy kezet rázzon ismeretlenekkel - a biztonságára ügyelők legnagyobb rémületére.

A szovjet vezető hihetetlen népszerűségével vetekszik a hihetetlen biztonsági készséggel, amelyet erre a látogatásra az olasz és szovjet biztonsági szolgálattal közös erővel felállított. Több ezer ügynök tart ügyeletet, mesterlövészekkel a tetőkön, helikopterekkel. A közlekedési útvonalakat mindenütt lezárják, ahol az elnöki konvoj halad a páncélozott fekete Zillel. Gorbacsovokat ketős gyűrűben veszik körül a testőrök: a belsőt szovjet, a külsőt olasz biztonsági emberek alkotják.

Mihail Gorbacsov csütörtökön délelőtt az olasz kormány vendégházában, a Villa Madamában másodsorban is találkozott Giulio Andreotti olasz miniszterelnökkel.

Gorbacsov a vendégház feljárója előtt rögtönzött sajtóértekezletén válaszolt az újságírók odakiabált kérdéseire. („Elnök úr, hogy áll most a peresztrojka?”) - „Úgy gondolom, jó úton járunk. A peresztrojka célja, hogy javítsunk a társadalom állapotán, az emberek sorsán.”

„Most éljük át a legnehezebb szakaszt - tette hozzá. - Olyan időszak jön, amit úgy neveznek, a nagy átalakulások kora. Nem megy minden si-

mán, nehézség nélkül, az biztos. De vissza nem fordulhatunk, arra nincs út. Így hát megyünk előre, a kockázatokkal együtt.” „Most dől el, hogyan élünk holnap. Biztos vagyok benne, hogy minden megvalósul.”

A szovjet-olasz közös politikai nyilatkozat leszögezi, hogy a nemzetközi rendet az egyetemes szabadságjogok és demokratikus értékek alapján kell kialakítani, „nagyfokú türelemmel a nemzetiségi, etnikai, vallási kisebbségek iránt.” Az emberi jogok nemzetközi okmányában és más nemzetközi jogi érvényű okmányokban rögzített alapvető emberi jogokat mindenkinek be kell tartania.

A nyilatkozat aláírói örömmel nyugtázzák, hogy „egyes (kelet-európai) országokban mélyreható és bátor változások történtek demokratikus irányban mind bel- mind külpolitikai téren, valamint az intézményrendszerben. A demokráciának érvényesülnie kell minden társadalomban, és minden népnek kizárólagos joga, hogy eldöntse, milyen irányba akar fejlődni. Közös érdek - hangoztatják -, hogy ez a folyamat folytatódjék és sikeres legyen, eloszlata a Kelet és Nyugat közötti bizalmatlanságot.”

A közös nyilatkozat egyebek mellett síkra száll azért, hogy a környezet megóvására kötelező nemzetközi normákat dolgozzanak ki. S azért is, hogy Kelet- és Nyugat-Európa gazdasága között kiegészítő és összekötő elemek teremthetők, növekedjék a műszaki együttműködés.

Mihail Gorbacsov csütörtökön a római szovjet nagyköveti rezidencián találkozott és hosszabb négyesemközti megbeszélést folytatott Achille Occhettoval, az OKP főtitkárával. A találkozót fokozott érdeklődés előzte meg annak nyomán, hogy az OKP Központi Bizottsága a múlt héten újjalakulási folyamat elindítása mellett döntött, jelentős kisebbség ellenszavazata mellett. Szovjet részről illetékesek a találkozót kapcsolatban értesítésre adták: az SZKP szigorúan az OKP belügyének tekinti a vitát és nem kíván állást foglalni azzal kapcsolatban. Occhetto a találkozó után kijelentette: európai és nemzetközi kérdések széles körét tekintették át, teljes összhangban, s elsősorban a kelet-európai demokratizálás és átalakulás távlatait.

Meggyilkolták a Deutsche Bank elnökét

Gyilkos merényleg áldozata lett csütörtök reggel Alfred Herrhausen, a Deutsche Banknak, az NSZK legnagyobb pénzintézetének elnöke. Feltehetően terroristák végezték az 58 éves nemzetközi tekintélyű bankemberrel Bad Homburg belvárosában. Gepkocsijában pokolgép robbant. Szemtanúk szerint az autó valóságos tűzgömblyaggá változott.

„Nem koalíció, csak helyzet”

Külön, de együtt a parlamenti választások felé

szavaztak. A reformerok a korábbi tárgyalóasztal másik oldalán is győztek.

„Tudomásul vesszük, de...”

Ami a népszavazást illeti, több párt és szervezet képviselője kijelentette: jogi értelemben tudomásul veszik az eredményt. Számos változatban ismételték azonban el, hogy fenntartják a róla már november 26. előtt kifejtett politikai megítélésüket. Vígh Károly, a Bajcsy-Zsilinszky Társaság elnöke a népszavazáson – úgy mond – megvalósult „árukapcsolást” rosszalotta. A népszavazást kierőszakolták – mondta. Bogár László, a Hazafias Népfőnt vezető titkára még nyersebben fogalmazott: vitatható eszközökkel kierőszakolt, hisztérikus konstrukciónak nevezte a népszavazást, amelyen „civilizált országokban elképzelhetetlen politikai árukapcsolás” valósult meg.

A népszavazás eredményéről és jelentőségéről Tóth András, az MSZP országos irodavezetője úgy vélekedett, hogy november 26. kifejezte és megerősítette az országban fennálló politikai patthelyzetet. Varga Csaba, a Magyar Néppárt országos titkára szerint a népszavazáson mégiscsak a nép győzött, mert a három utolsó kérdésben 95 százalékos többségben a de-

mokratikus megújulás mellett foglalt állást. Csurka István elismerte ugyan, hogy a népszavazás eredménye nem hízog az MDF-re, de úgy ítélte, hogy vereségnek sem minősíthető. „A küzdelmet az MDF lényegében egyedül vívta meg” – állította.

Mielőbbi választásokat

Az új közjogi és politikai helyzet új politikai menetrendet kíván – mondta az MSZP képviselője. – Ezért az MSZP kész tárgyalásokat kezdeni az országgyűlési választások előrehozataláról a lehetséges legkorábbi időpontra. A döntés az Országgyűlés joga, de a pártok kezdeményezhetnek. Fontos azonban, hogy az ország addig is kormányozható maradjon és a többpártrendszerre alapozott demokratikus átalakulás ne akadjon meg. A Magyar Néppárt március közepén látná jónak a választásokat. Szerinte szükséges, hogy a jelenlegi Országgyűlés addig is maradjon együtt és munkálkodjék, a parlamenti bizottságokba azonban máris be kell vonni a fontosabb és progresszív ellenzéki pártok megbízottait. Szükség van egy olyan társadalmi-nemzeti testületre, bármi legyen is a neve, mely a választások befejeztéig a parlament, a kormány és a pár-

tok közötti tárgyalások állandó fóruma és a koordináció tényezője lehet – mondta Varga Csaba.

Hogy melyek lennének a „progresszív” pártok, arra nézve Varga nem adott világos választ. A Népfőnt képviselője célzott arra, hogy bizonyosan nem azok a pártok, melyek távol maradtak ettől a sajtókonferenciától. Bogár László ezeket (vagyis a népszavazás kezdeményezőit és támogatóit) azal vádolta, hogy radikális jobboldali fordulatot akarnak. Amivel szemben a másik fél – úgy mond – kíván építeni a nemzeti értékekre és az európai politikai kultúra értelmében vett balközép értékeire. A Független Szociáldemokrata Pártot képviselő Fazekas Ágnes ugyancsak valamiféle balközép kiformalódását mondta kívánatosnak, de konkrétan képtelen volt kapcsolódni az elhangzott megítélésekhez és elképzelésekhez.

Éljen a kuratórium!

A sajtótájékoztatót megrendező hét politikai szervezet egyöntetűleg támogatja a kormány döntését, amellyel a pártok megbízottaiból álló, 15 tagú felügyelő bizottságot („kuratóriumot”) állított a Magyar Rádió és a Magyar Televízió fölé. Elhangzott, hogy ezt csak azok támadják, akiknek a többi párt rovására sikerült kiváltságos helyzetbe jutniok ezeknél az intézményeknél. Némelyek félrevezető manóvert, erőltetett és önsz célokot szolgáló ellenakcióit emlegettek, de arra nem adtak választ, miért ellenzik a kuratórium létét és összetételét épp a leginkább érdekeltnek, a tévé és a rádió dolgozóit.

Hajléktalanok a Blaha Lujza téren

Hétfő délután óta mintegy 50 hajléktalan tanyázik Budapesten, a Blaha Lujza téri aluljáróban. Pokrócokba, meleg pulóverekbe bugyolálva fekszenek egymás mellett a földön, köröttük pedig rengeteg kíváncsiskodó járkelő.

Hangos és félhangos megjegyzéseket hallani egyfolytában. „Fiatal, élet-erős emberek, inkább mennének dolgozni!”, „Nekem sincs lakásom, mégsem döglök itt!”, „Piszkos, csavargó banda ez!” Mások azonban szánják őket: ha furcsállják is a dolgot, leg-ább érdeklődnek afelől, hogy miként kerültek ide, mit csinálnak egyébként. A Blaha Lujza tér aluljárója napok óta élénk viták színterévé vált.

– Szüntessék meg a szegénységet és legyen lakásom – mondja Rostás Sándor, miközben fel-alá járkál, s zavarja el a részegeket. – Piásokra nincs szükségünk, mi nem vagyunk azok – folytatja. – A pályaudvarról elzavartak bennünket, hát hova menjünk még? Vegye úgy, hogy most demonstrálunk.

– Korábban hol lakott Ön? – kérde-
dem.
– Pécsen 15 évig voltam bányász. Megnősültem, van négy gyerekem, de aztán elváltam. Erre a drága jó feleségem meg a bíróság kirakott az örök-lakásomból. Így élek én, mit mondjak még?

– Azt mondják a járkelők, félnek maguktól...

– Tőlünk? Miért a hajléktalanoktól félnek? Miért nem a zsebesektől, a részegektől? Különben is: nekik van hol lehajtanuk a fejüket, nyugodtan élhetnek... De mi?

Kontér Mária lép hozzánk:

– Nem akarunk itt maradni, egyelőre nincs hová mennünk. A Dobozi úti menedékház tele van, a körülmények rosszabbak, mint itt.

– *Hogy került ide?*

– Kirúgtak a szüleim. Családi okokból...

– *Mit esznek?*

– Felvágott, kefir, kifli...

– *Honnan van rá pénzük?*

– Napközben könyveket árulunk. Emellett adakoznak is az emberek, általában összejön a napi 3-400 forint. Ezt elosztjuk egymás közt. És segít az SZDF, a FIDESZ: pokrócokat, ruhákat, teát hoznak.

Egy szép arcú, fiatal lányt szólított meg, kiderül: 16 éves. Ől a koszban, cigarettázik.

– Vidéken laktam, de apám állandóan ivott. A szüleim verekedtek, elüldöztek otthonról. Látni sem akarnak, de én sem őket.

– *Budapesten mit csinál?*

– Semmit. Itt vagyok, és kész. Inkább itt, mint otthon.

– borza –

Kínából sztálingóznak a hírek

Kína szoros figyelemmel kíséri a kelet-európai országokban végbemenő fejleményeket – jelentette ki a kínai külügyminisztérium szóvivője.

Hangoztatta: Kína nem avatkozik bele más országok ügyeibe és hisz abban, hogy a kelet-európai országok népei végül is megtalálják a módját annak, miként építsék a szocializmust saját adottságaik figyelembevételével.

A párt vezető szerepének kiiktatása a lengyel, a magyar és a csehszlovák alkotmányból az illető országok pártjainak a belügye. Az, hogy az újonnan hatalomra jutott kelet-európai vezetőket meghívják-e Kínába, a kínai kormány hatáskörébe tartozik.

Arra a kérdésre reagálva, hogy a kínai hivatalos sajtó miért nem számol be objektívebben és részletesebben a kelet-európai országokban zajló drámai fejleményekről, a kínai szóvivő azt felelte, hogy ez viszont a kínai sajtó belügye.

Li Peng kínai miniszterelnök aggodalmának adott hangot a kelet-európai radikális reformokkal kapcsolatban, mivel – véleménye szerint – ezek a fejlemények a hatalmi egyensúly leromlásával Európa békeje és stabilitása ellen hatnak. Azt is kijelentette, hogy különös veszélyt jelent, hogy ezek a folyamatok figyelmen kívül hagyják az ideológiai megfontolásokat. A kínai kormányfő azt is kifejtette – párhuzamot vonva Kína és Európa helyzete között –, hogy Kínában sokkal rosszabbra fordult volna a helyzet mint Európában, ha a pekingi hatóságok nem verték volna le határozottan a demokráciát követelő tüntetéseket. Csak a kommunista párt volt képes Kína egységének a megőrzésére. Amennyiben a párt megosztott lett volna a Tienanmen téri események megítélésében, úgy polgárháború tört volna ki – mondta. Amit a párt tett, az nem volt más, mint Kína stabilitásának a biztosítása – idézte a kínai miniszterelnököt a japán hírügynökség.

Új szovjet Fiat

A neve: Oka, de „belőle” sem lesz elég!

– Miért a Fiatot választották a francia, nyugatnémet és japán ajánlatokkal szemben? – kérdezték újságírók Nyikolaj Pugin szovjet gépkocsigyártási minisztertől a nagyszabású megállapodás aláírása után.

– Régi orosz közmondás, hogy jobb egy régi barát, mint két új – válaszolta a miniszter.

A torinói óriáscég valóban régi barátoknak számít. Agnelli, a gyáralapító már 1913-ban adott el autóból Oroszországnak. 1931-ben a szovjet kormányral megállapodást kötöttek motorokhoz öntvényeket és golyóscsapágyakat gyártó üzemek létesítéséről. A hatvanas évek elején Fiat-hajómotorokkal szereltek fel egy egész szovjet hajóosztályt. S 1966-ban Valletta aláírta a Togliattigrádot eredményező történelmi megállapodást. A Zsigulik és Ladák Fiat-tervek és -technológia alapján születtek.

Az, amit kedden Rómában aláírtak – ha lehet –, még óriásibb vállalkozás. A legnagyobb autóiipari együttműködés, ami valaha is született. A nagy újdonság: a szovjet fél ezúttal nem autógyártási technológiát és berendezést vásárol, kulcsrakész gyárat, hanem közös vállalat létesült. A Fiat tehát kockázati tőkével beszállt egy üzletbe, és be kell vinnie oda minden szervezési tudását, hogy – elkerülve a korábbi buktatókat – nyereségesse tegye azt. A Jelabugában (Moszkvától ezer kilométerre) felépítendő új üzem 70 százalékban a szovjet gépkocsigyártási minisztériumhoz tartozó Elaz, 30 százalékban pedig a Fiat tulajdona. A beruházás értéke 1800 milliárd líra (1,3 milliárd dollár).

Az ezer köbcentiméteres kiskocsi, amelyik 1993-tól évi 300 ezres sorozatban készül majd, az „Oka” névre hallgat. Tudni pontos méreteit (3,45 méter hosszú, 640 kilogramm súlyú), jellemzőit (150 kilométeres végsebesség). Nem tudni azonban, hogy milyen

motorral szerelik fel. A Fiat felajánlotta saját, teljes egészében robotokkal gyártott „Fire” motorját erre a célra, de a szovjet fél esetleg saját – illetve közös – új terveket választ majd.

Az Oka szovjet éghajlati viszonyokhoz alkalmazkodó jármű lesz, s mivel kevés a szerviz a Szovjetunióban, kikötés, hogy rendkívül megbízható és alacsony szervizigényű legyen. (Az elektronika valószínűleg nem fogja elborítani.) Ugyanakkor meg kell felelnie a nyugati igényeknek is, mert a gyártott mennyiség 25-30 százalékát nem a szovjet belső piacon, hanem másutt, így Nyugaton értékesítik majd, külön – szovjet Fiat – márkajellel.

A szovjet miniszter elmondta, hogy jelenleg évi 1,3 millió autó készül a Szovjetunióban. Ezt néhány éven belül 2,4 millióra akarják növelni, de akkor még mindig csak a belső igények 60 százalékát elégíthetik ki. Az Oka tehát előbb évi 600, majd 900 ezres sorozatban készül majd. Az első gyártósorhoz a Fiat teljes technológiát szállít, a legmodernebb automatizált eljárásokkal. Fenntartotta magának a jogot, hogy a bővítésben is részt vesz, az első lépcső tapasztalatai alapján.

A torinói cég vezetői tudatában vannak, hogy sok tekintetben úttörő vállalkozásba fogtak. „A Nyugatnak újszerűen kell megközelítenie a lehetőségeket, amelyek a peresztrojkával és a berlini fal leomlásával nyílnak Keleten” – jelentette ki Romiti. Olasz vállalkozók ugrásra készen állnak a Fiat mögött, hogy „Made in Italy” hűtőgépekkel, autógumikkal és műanyagokkal is betörjenek Kelet-Európába. Az „európai közös ház” keleti felének felszerelése és berendezése az a tét, amelyen a nyugat-európai gazdaság sorsa megfordul a következő évtizedben – vélik.

Magyar Péter (Róma),
MTI-Panoráma

Kiderül végre:

A vállalatok feleslegesek!

Jókora vihart fog kavarni az a törvényjavaslat, amelyet a privatizációs kormánybiztos készített el szakértők egy csoportjával. A javaslat szerint ugyanis a kereskedelmi, a vendéglátó és a szolgáltató vállalatoktól el kell venni, és az állam vagyonát kezelő – ezután létrehozandó – szervezethez kell csatolni a kisebb üzleteket. A vagyongazdálkodási szervezet azután – így szól a javaslat – versenypályázatot ír ki, és a nyilvánosság ellenőrzése mellett adja el a boltokat magánvállalkozóknak.

Nagyobb teret nyitni a magánvállalkozásnak minden ágazatban ésszerű, különösen az a boltok, a vendéglátóhelyek esetében. Ezeknek a parányi gazdálkodóegységeknek végképp nincs szükségük rá, hogy valamilyen vállalati központból kapjanak irányítást. A sarki fűszeres mindig pontosan tudja, mi a teendője, és nem szorul se kereskedelempolitikai irányelvekre, se másfajta gyámokodásra. Az pedig tökéletesen ellenkezik érdekeivel, hogy hasznát meg kelljen osztania egy vállalati irányító apparátussal.

Márpedig ma ez a helyzet: a boltok jövedelmeztelenebbek, ami az állami vállalatot illeti meg. A jövedelem ilyen, vállalati szintű centralizálása jól látható a szerződéses üzleteknél. Ott a boltvezetők akkor is kötelesek a központnak általánysdíjat fizetni, ha a központ semmiféle szolgáltatást nem nyújt nekik. Nem egy vendéglátó vállalat ma már szinte kizárólag az általánysdíjből él, mert a nem szerződéses üzletei alig jövedelmeznek valamit.

De a tervezetet semmiképpen sem minősítik elfogadhatónak a vállalatok. Nekik ugyanis, ha zsongorodik, majd megszűnik az üzlethálózatuk, akkor létalapjuk szűnik meg. És van is némi igazságuk: milyen alapon veszik el tőlük azt, ami az övék?

Csakhogy valójában az üzlethálózat nem az övék, amint semmi sem, amit ma vállalati vagyongépek tartanak számon. A vállalat ugyanis csak kezelője, nem pedig tulajdonosa a rá bízott vagyonnak. A tulajdonos egyedül az állam, amely vi-

szont nem bizonyult jó gazdának. Évtizedeken át pazarlóan bánt a társadalmi tulajdonnal, most pedig örízletlenül hagyta: tette, hogy az átalakuló vállalatok részvénytársaságokká avasználva a cégbíróságon a maguk javára jegyeztessék be.

Ennek a folyamatnak kíván gátat szabni a törvénytervezet, legalábbis a legkisebb gazdasági egységek, a boltok és a szolgáltató fiókok tekintetében, amelyek dolgában még bonyolultabb a helyzet, mert maguk a helyiségek általában a helyi tanácsok birtokában vannak, s a vállalatok csupán bérlőként szerepelnek. Így tulajdonképpen csak a bérlői jogviszony az, amit az állam most elvenne a vállalatoktól, és amit licitálásra kínálna fel a magánvállalkozóknak.

A törvényjavaslat azt mondja, hogy eladhatja a vállalat is magánvállalkozóknak, de a vételár akkor is az államot illeti. A vállalat pedig sem eladni nem szándékozik, sem átengedni a boltokat a vagyongazdálkodási szervezetnek. Maga akar megélni belőlük.

Bármennyire racionális is a törvényjavaslat, nem tiszta megoldást indítványoz. A gazdasági diktatúra eszközeivel – kvázi újrallaállítással – kívánja a gazdasági demokrácia, a piacgazdaság alapjait lerakni. A legkevesebb, amit erre mondani lehet az az, hogy a cél ellentétben van az eszközzel.

A vita csak most kezdődik, amikor a privatizációs kormánybiztos ismerteti a törvényjavaslatot a vállalati vezetőkkel. Még csak kerekedik a vihar. A vállalati vezetők bizonyára megkísérlik, hogy a következő fórumokon megtorpedózzák a javaslatot. Vajon lesz-e éghajború a kormánytűlésen, ahol megvitadják az elképzelést? S mit szólnak majd a honatyák és honanyák, mikor az Országgyűlés elé kerül – ha ugyan eljut odáig – a privatizációnak az a sajtóságos módja, amely államostással kezdődik? (MTI-Press)

Gál Zsuzsa

Negyedmilió hallgató?

Elitképző magánegyetem a magyar horizonton

A leendő Corvin Egyetem szervezői, az új egyetem egyesület alapítói tartottak sajtótájékoztatót tegnap délelőtt Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia székházában.

Az alapítvány célja az első magyar magánegyetem (alapítványi egyetem) létrehozása. Az alapítók nevében Fügedi Erik történész, címzetes egyetemi tanár, Schiller Róbert vegyészprofesszor és Gerébi György filozófiatörténész tartott tájékoztatót. Mint elmondották, olyan egyetemet kívánnak létrehozni, amely nem csupán szakembernek képezi ki hallgatóit, hanem alapvető értékeket közvetítő értelmiségnek is. Egyetlen karból áll az egyetem, de a tanszékek között komoly együttműködést terveznek. Lehetőséget biztosítva a hallgatóknak az „áthallgatásra”, arra, hogy ne csak a szűkebb szakmai területükhöz közvetlenül kapcsolódó előadásokat látogathassák.

Az új, – Corvin Egyetem – elvárja az oktató tanároktól, hogy részt vegyenek a nemzetközi tudományos életben, a diákok pedig olyan diplomát kapnak, amely egyenértékű a világ nagy egyetemein szerzhető okleveleknek. Ennek érdekében a Corvin Egyetem bekapcsolódik majd az úgynevezett Erasmus-programba, amely jelenleg a világ 850 egyetemét összefogva

biztosítja az egységes magas színvonalú képzést. E program keretei között lehetősége lesz a hallgatók és az oktatók rendszeres cseréjére, arra, hogy hosszabb-rövidebb időt külföldi egyetemen töltsenek, bizonyos kutatásokat ott végezzenek el. Az alapítók számítanak a Magyar Tudományos Akadémia különböző intézeteinek hathatós támogatására, az ott dolgozó tudósokat, kutatókat bevonják az oktató munkába.

A tervek szerint, amíg a megfelelő egyetemi infrastruktúra el nem készül, az akadémiai intézetek laboratóriumaiiban, előadóiban tartják az oktatást. A későbbiek során szeretnék egy olyan, angol mintájú egyetemi várost létrehozni, ahol az előadótermek, a szállók, a különböző kutatóhelyek együtt vannak és nem feledkeznek meg az egyéb beruházásokról, így a sport- és kultúrközpontokról, könyvtárakról és a megfelelő informatikai hálózatról sem. Az egyetem anyagi bázisát magánadományokra, alapítványi támogatásra, jelentős

összegű tandíjra és közvetett jellegű állami támogatásra alapozva fogják megteremteni. Mint elmondották, egy hallgató tandíja 250-300 ezer forint között alakul majd évente. A Corvin Egyetem egy új, kulturális centrum kialakulását fogja segíteni, az egykori Eötvös Kollégium hagyományait próbálja folytatni megváltozott körülményeink között.

Az érdeklődésre jellemző, hogy a tájékoztató után közel egy tucat külföldi újságíró – elsősorban nyugati hírügynökségek képviselőiben – tett fel kérdéseket, de ott volt a kínai hírszolgálati iroda munkatársa is. A Dátum munkatársának kérdésére válaszolva elmondta, hogy nem tartanak attól, hogy csak a jelentős tőkével rendelkező szülők gyermekei vesznek majd részt ebben az elitképzésben, mert számítanak az üzemek, intézmények, alapítványok vagy magánszemélyek támogatására, akik egy-egy tehetséges tanuló képzési költségeit részben vagy teljes egészében átvállal-

ják. Tárgyalnak arról is, hogy a hallgató bankkölcsönt vehessen fel tanulási idejére. Emellett, ha a magánegyetem hallgatói megkapják az állami támogatást, azt az állami támogatást, amit a más egyetemek hallgatói, akkor a képzési költség lecsökken évi 60 ezer forintra. Az egyetemi alapítvány ösztöndíjaira is pályázhatnak a hallgatók. A Dátum olvasói nevében feltettük azt a kérdést, hogy miért volt szükség az új szervezeti keretei között szélesebb ismereteket nyújtó magánegyetemi képzésre, azért mert a jelenlegi egyetemeket nem tartják alkalmasnak a megújulásra? Gerébi György válaszában elmondta, hogy a jelenleg érvényben lévő szabályok az egyetemi szervezeti felépítése mellett a hagyományos egyetemek a legjobb szándék mellett sem képesek erre a fajta megújulásra, a másfajta oktatási stílusra. Az elmúlt évek káderpolitikája élesen elkülönítette az egyetemi oktató és a tudományos kutatógárdát. Ezek hálózata, egymástól függetlenül, elkülönülve működött.

A Corvin Egyetem a kutatás és az oktatás összhangját teremti meg, ahol a hallgató és az oktató egyenrangú partner, együttműködik, és az oktatótól éppúgy elvárják a folyamatos önképzést, mint a hallgatóktól a permanens ismeretszerzést.

-TJ-

Dátum vitaiskola

Vezeti: dr. Bóra Ferenc

Érzelmi tónusú vitastílus

tapartnerekben. Az igazságkeresés öröme élük át az emocionális tónusú vitavezetés következtében. Az öröme épülő siker akkor következhet be, ha a közlés tartalma és a nyelvi kifejezés egysége megteremtődik. Ezt a vitafelek úgy érhetik el, ha gyorsan átgondolják, tisztázzák magukban felszólalásuk logikai sorrendjét és a kifejezést szolgáló nyelvi elemeket.

Követelmény, hogy a vitába bekapcsolódók ne legyenek bőbeszédűek és ne kalandozzanak el a témától. Érveikben érvényesüljön az információk összefüggésben való feltárása. Az arányos kifejtésben sor kerül az alapkérdés rövid megfogalmazására, az állítás, cáfolás kifejtésére, a vélemény tömör összefoglalására. Huszár Tibor egy interjúban az ifjabb nemzedék vitastílusáról így nyilatkozott: „A fiatalabb nemzedék általában jellemzi, hogy amit föl vállalnak azt radikálisabban vállalják föl, nemegyszer végletesen viszik végig. Ezzel nem azt kívánom mondani, hogy csak az érzelmeik vezérik őket, az ifjúság intellektuálisan is fogékony.” E megállapítás reális, hiszen a jó vitavezető tudatosan törekszik az érzelmet és az intellektuális összefüggést, s támogatja a fiatalok radikális törekvéseit is.

Nem öncélúak a vita érzelmi hatásai, a célok valóra váltása a vitaközök nézeteinek formálását szolgálják. Helyet kapnak az eszmecserében, az aktivizálásában, a motiválásában, a nyelvi megfogalmazásában. Az érzelmeik segítenek a kritériumok tisztázásában: igaz-hamis, pozitív-negatív, helyes-hi-

bás; a logikai alapformák mozgósításában: ítéletekben, következtetésekben, bizonyításokban, cáfolásokban; irányultságokban: tárgyra, partnerre összpontosítás, a közlő megnyilvánulásaiában: kijelentésekben, leírásokban, elemzésekben, állásfoglalásokban, felszólításokban, kérdésben, válaszolásokban, meggyőzésekben, ösztönzésben; hatással vannak a befogadó megnyilvánulásaira: a vita tartalmának megértésére, a vélemények elfogadására és elutasítására, azonosulásra, kritikára, döntésre, határozathozatalra.

Ellentéte az előzőknek a hideg tónusú vitavezető stílus. Alkalmazói azt vallják, hogy a vitákban nincs helye az érzelmeknek, mert általa gyengül a véleménynyilvánítás realitása. Ezért e stílus követelménye, hogy a vitapartnerek a következőket zárják ki a vita során a magatartásukból: a haragot, az ítélezést, a bosszankodást, a személyeskedést, az indulati kitöréseket. Kizárt a vitából a nevetés, a zaklatottság. A humoralanság, a tárgyilagosság, a feszes hangulat, a kimérttség, a szertartásosság, a hideg számítás, a feszélyezettség, a merevség, a hivatalos fellépés jellemzi ezeket az eszmecseréket.

Az uralkodó vitavezető stílus azt jelenti, hogy a vitában a vitavezető minden vonatkozásban uralja, elnyomja a véleménycserét. Csak a vezető kezdeményez, s azonnal lesznek szolgálai követői, elvtelen helyeslői, a vélt igazság érvényre juttatói és segítői. Ennek az ellenkezője is előfordulhat, amikor a vitázók ragad-

ják magukhoz a vitavezetést. Ennek egyik véglete: az indulat hevében a résztvevők zúrzavarrá, asztalcsapkodássá, tömegjelennékké süllyeszti a vitát. A vitavezető sohasem engedheti meg az egyén támadását, a becsmerlést, a sértegetést, a fenyegető indulatosságát. Egy másik véglete, amikor a vitavezető agresszív válik, egyetlen célja van, hogy saját álláspontját csoportdöntésként fogadtassa el. Ilyen esetekben a hozzászólásoknak nincs jelentősége, a vezető véleményét a hozzászóló nem mérlegeli és mérlegelteti. Az is előfordulhat, hogy a vitának még a látszata sincs meg, csupán a vitavezető erőszakolja rá álláspontját a közösségre.

Találkozunk a „be nem avatkozás” szándékával is, amikor a vitavezető a „hallgatás”, a „tudomásulvétel” szerepét szánja az eszmecserében résztvevők számára, mert elsősorban önmagát aktivizálja. Kérdéseket tesz fel, problémákat exponál, de a válaszokra maga vállalkozik. A beavatkozás másik típusa az a szélsőséges eset, amikor a vitavezető nem foglal állást, csupán az elnöki teendőket ellátását végzi el: elmondja a sztereotíp nyitószöveget, megadja a szót a hozzászólásra, összefoglalja az elhangzottakat, megköszöni a véleménynyilvánítást, bezárja a vitát. E vitavezetés gépiességét, tartalmatlanságát, unalmát ma reméljük a vitában résztvevők elutasítják. A be nem avatkozás stílusnak van egy harmadik variánsa is, ez pedig a túl korai beavatkozás. Azért negatív ez az eljárás, mert lehetetlenné teszi a vita kibontakozását és a résztvevők szereplését. E kategóriába tartozók újabb szélsőséges típusa a „szabadjára engedett vita”, amely fecsegéssé és partatlanná válik.

A vitafelek értelmetlenül töltik a vitaközök látszatával az időt, energiát fecsérelnék el: minden eredmény nélkül.

Dr. Bóra Ferenc

Külföldi lapokból

A THE TIMES szerint hacsak a kommunisták nem esnek pánikba és nem követelnek biztosítékokat a hatalomban való részvételük biztosítására – amit nem lehet kizárni – akkor a magyarok lehetnek az elsők a Varsói Szerződésben, akik formálisan is kiszavazzák a kommunistákat a hivatalukból.

A THE TIMES budapesti tudósítója, Ernest Beck szerint amíg kelet-európai szomszédai eufórikusan megragadják a politikai reformokat, addig a magyarok fölfedezik, hogy a demokrácia és a szabad választások zavarosak lehetnek, és nyaktörő versengéssel, zárt ajtók mögötti paktumokkal járhatnak együtt.

Az MDF taktikája olyan pletykákat is táplált, hogy a nacionalista és vallásos politikája miatt erősen vidéki társulatosságú szervezet a színpadok mögött paktumot kötött az MSZP-vel koalíciós kormány alakítására a 40. évi első többpárti parlamentben. A gyanút alátámasztja annak elemzé-

se, hogy a még mindig MSZP-tagok által irányított állami televízió hogyan mutatja be a kampányt. Míg az SZDSZ-nek fizetniük kellett rádióhirdetésért, az MDF elnökségi tagja teljes egészében felolvashatta a terjedelmes bojkott-felhívást az esti főműsoridőben, a párt plakátjai előtt állva.

Az olasz L'ESPRESSO-ban Gian Enrico Rusconi véleménye az, hogy a versaillesi béke problémái nem határok, hanem azok áthatolhatósága. A Versailles utáni Kelet-Európa baja a fiatal nemzetek ellenségeskedése volt. A féltékenység és a területi követelés vette át a gazdasági, kulturális és katonai együttműködés helyét. Mindez megváltoztatta és megmérgezte a nyugati nemzetekkel való kapcsolatokat is egy olyan szövetségi játékban, amely minden volt, csak nem lineáris. Eközben keleti határainkon megerősödött a szovjet óriás sztálini verziója, amellyel szintén ambivalens viszony alakult ki.

A fiatal kelet-európai államok két háború közötti tanoncideje a náciizmus és a sztálinizmus között morzsolódott fel. De a bűnt nem lehet Versaillesre kenni.

Ma, amikor ezek a nemzetek viszatérnek a főszereplők sorába egy

másik kemény tapasztalat után, pontosan azelőtt a feladat előtt találják magukat, amely 70 évvel ezelőtti születésük fölött tornyosult: elnyerni az önállóságot a Kelet és Nyugat közötti kölcsönös függésben.

Ez tehát az oly távolinak tűnő Versailles öröksége: a kelet-európai nemzetek függetlensége és Németország semlegesítése. Ez utóbbi nem büntető értelemben és nem is a szöszterint demilitarizált Németország értelmében (még ha egész Közép-Európa denuclearizálásának hipotézisei egyre kevésbé tűnnek irreálisnak). Ami fontos, az e „közép” teljes európaizálása. Ezt a közepet gyakran érezték és tételezték fel speciálisnak vagy különbözőnek Európa többi részéhez képest.

A Jalta utáni rendszer szétesésében ugyanaz a német megosztottságnak lehetne és kellene Európa belügyévé válnia egy önmaga urává vált Európában. Ez lenne a Versailles-jal kezdődött történelmi ciklus előnyos konklúziója.

- v. p. -

A THE TIMES-ban Michael Evans a bécsi fegyverkorlátozási tárgyalások kapcsán azt írja, hogy néhány NATO-tiszt úgy gondolja, hogy Gor-

bacsov már leírta Kelet-Európát. A Varsói Szerződésen belüli válság csak másodlagos ahhoz képest, ami saját országában zajlik. Azonban mind Gorbacsov, mind a szovjet vezérkar pillanatnyilag bízhat abban, hogy Kelet-Európában nem lesz igazi elmozdulás akár a Varsói Szerződésből való kilépés, akár a szovjet csapatok kirúgása felé. Bármely lépés veszélyesen destabilizáló lenne egy olyan időszakban, amikor népeik szabadságot és demokráciát követelnek.

A katonai etosz is változáson megy keresztül, különösen Magyarországon. De téves lenne azt feltételezni, hogy a katonai parancsnokok, még Magyarországon is, készek lennének politikai vezetőikhez hasonlóan egy éjszaka alatt megváltozni. A magyar parancsnokok a szovjet vezérkarhoz hasonlóan elégedetlenek a dolgok folyásával, mert költségvetési csökkenéssel kell szembenéznük. A politikai változás túl gyorsan történik az ízlésükhöz képest.

Az is igaz, hogy ha a Varsói Szerződés megszűnne, a status quo alig változna, mivel a VSZ a Moszkvával kötött kétoldalú katonai egyezményeken alapszik, és ezek szilárdan érvényben maradnak.

- v. p. -

Csillogás helyett kullogás

A KGST-országok a korszerű technológia legtöbb területén a Nyugat mögött kullognak. Lemaradásuk következtében kisebb iparuk termelékenysége, és az iparcikkek exportja tekintetében egyre csekélyebb szerepet töltenek be a világ kereskedelmében. A vezető nyugati országokba irányuló iparcikk-kivitelük 1980-ban még ezen országok importjának 3,19 százaléka volt, 1987-ben már csak 2,38 százalék, míg a gépek és járművek vonatkozásában ez a mutató 0,88 százalékról 0,48 százalékra csökkent.

Semmi sem mutat arra, hogy a legközelebbi tizenöt-húsz évben lényegesen mérséklődhetnék ez a technológiai lemaradás. A keleti tömb államainak gazdasági szerkezete ugyanis hátrányosan hat az innovációra. Amint a bécsi Nemzetközi Gazdaságösszehasonlító Intézet munkatársa, Peter Havlik megállapította, termelékenységgel a KGST 30-50 százalékkal alacsonyabb szinten áll, mint a nyugatiak.

A hírközlési technika helyzete még rosszabb, mint a technológia más területei. A KGST-országok telefonrendszere csekély sűrűségű és rossz minőségű. A 80-as évek közepén a régió ezer lakosára átlagosan alig több mint száz telefonkészülék jutott (a Szovjetunióban 98, Lengyelországban 109, Csehszlovákiában 226, az NDK-ban 212, Magyarországon 140). Nyugaton Svédország tartja a csúcst 890 telefont ezer lakosra, megelőzve Amerikát (760), az NSZK-t (599) és Japánt (535). A KGST-országok vidéki területein a telefonsűrűség egyötöde a nyugatiak. Csehszlovákia, az NDK és Magyarország kivételével a keleti tömb országaiban csak vágyálom az önműködő kapcsolású távhívás.

A Szovjetunióban 1982-ben megszüntették a részben már bevezetett automatikus távhívást, és mindmáig

sem állították teljesen vissza. A nemzetközi beszélgetések 30 százalékát kézzel kapcsolják; egy lakosra 7 ilyen beszélgetés jutott, amikor Amerikában 100, az NSZK-ban pedig 66.

Gondok a minőséggel a számítógépeknél

A keleti tömb országaiban nehézségek mutatkoznak az adatátvitelben, és pedig nemcsak a számítógép-terminálok hiánya folytán, hanem a vezetékek rossz minősége miatt is.

A számítógépipar kiépítése a Szovjetunióban, Csehszlovákiában és Lengyelországban az ötvenes évek elején indult meg. A hazai gyártmányok mellett Nyugatról behozott számítógépeket is használnak. 1969 decemberében a keleti blokk hat országa bizottságot hozott létre a távközlési együttműködésre; ez számítógépek és más elektronikus készülékek kifejlesztésével és gyártásával foglalkozik. A KGST-n belüli együttműködés erősödése ellenére sem sikerül azonban kielégíteni az elektronikai termékek iránti keresletet. A keleti tömb a számítógépes technológiában az egyes termékek szerint eltérően négy-tíz éves lemaradásban van a Nyugattól. Nyugati becslések szerint a Szovjetunió mintegy ezer nagy és közepes nagyságú számítógépet üzemeltet, ez körülbelül egytizede az amerikai állománynak. Ráadásul a szovjet berendezések szerény minőségűek. Használóik panaszkodják, hogy ezek a készülékek sokkal nagyobbak és drágábbak, mint a hozzájuk hasonlítható nyugati gyártmányok. A személyi számítógépek tekintetében még nagyobb a lemaradás: az Egyesült Államokban 25 millió darabot

használnak, míg a Szovjetunióban csak néhány százezret, azok is többnyire nagyon egyszerűek. Ez a lemaradás azzal is magyarázható, hogy keleten inkább a nagyobb, de államilag egyszerűbben ellenőrizhető gépeket állítják használatba.

A szovjet terv az 1986-1990 közti időszakra 1,1 millió személyi számítógép gyártását irányozza elő, de ez irreális. Ezért az illetékes hatóságok most azt fontolgatják, hogy nyugati cégek segítségét vegyék igénybe.

A KGST kisebb országaiban a számítógép-sűrűség nagyobb, mint a Szovjetunióban. Magyarországon az állami szektorban 65 ezer a berendezések száma, magánszemélyek birtokában 280 ezer – jobbára kicsiny – készülék van. Az NDK-ban 1986-ban 35 ezer számítógép létezett; a folyó ötéves tervben (1986-1990) 160-170 ezer személyi számítógépet, 1900-1950 kis és 660-670 nagy számítógépet kívánunk előállítani. A mikroprocesszorok terén az NDK lemaradását Amerika és Japán mögött hét és fél évre taksálják. Csehszlovákiában hatvan ezer házi számítógép működik, a legtöbbje a családoknál. Lengyelországban ötszázezerre becsülik a hasonló készülékek számát.

A szovjet, bulgár, csehszlovák és keletnémet pártideológusok nem nézték jó szemmel bizonyos csúcstechnológiai termékek elterjedését, mert attól tartottak, hogy aláaknázza a fennálló információrendszer és ellenőrzését. A független információk terjesztésére alkalmas másoló- és nyomtatókészülékek használatát az állam szigorúan ellenőrzi. Romániában még az írógépeket is rendőrségi nyilvántartásba vették.

Csak politikai reformok segíthetnek

A KGST-országok azt tervezték, hogy 2000-ig utolérjék a Nyugat ipari országait a technológiában. Csakhogy addig elérhetetlen a modern technológia általános elterjedése, amíg gyökeresen nem változtatnak a gazdasági tervezés mai rendszerén. Sokan még nemrég csak a szovjet reformokhoz fűzték reményeiket, abban bizakodva, hogy hatásuk lesz a KGST integrációs mechanizmusára és lehetővé válnak a tagországok vállalatai és szervezetei között a közvetlen kapcsolatok. A napjainkban lezajló forradalmi események Kelet-Németországban, Csehszlovákiában és Bulgáriában, Lengyel- és Magyarországon már korábban beállott gyökeres fordulat azonban derűlátásra jogosít abban a tekintetben, hogy a Nyugat segítségével jóval gyorsabb és a Szovjettől függetlenül végbemenő javulás lesz lehetséges.

Ami magát a szovjet rendszert illeti, a hírközlési technológia világméretű fejlődése súlyos és nehéz döntések elé állítja. Vagy megmarad a régi és „biztos” úton, ami gazdasági hanyatlásba visz az ezzel járó összes szociális és politikai következményekkel, vagy pedig rátér egy ismeretlen útra, a gyökeres változások útjára, amelyen ugyan kedvezőbb gazdasági helyzetbe juthat, de amely kényszerű változásokat hoz magában a rendszerben. Az informatika forradalma ellentmond a fennálló rendszernek, amelynek elnyomás és ellenőrzés a támasza.

A Nyugat jól tenné, ha nyílt információáramlásra törekednék a KGST-országok viszonylatában, és ezáltal is elősegítené a kommunista rendszerek megváltozását.

(az NZZ nyomán)

Ideggyűlölet és hatósági impotencia

A televízió Ablak műsorában ország-világ láthatta a pécsi Konzum Áruház körüli rendkívüli állapotokat, amelyek kezdenek kiterjedni a város többi élelmiszer-áruházára is. A hónapok óta tartó élelmiszer-csúcsa alaposan igénybe veszi a helyiek idegrendszerét, ennek naponta részesei és szenvedő alanyai. A műsornak azonban volt egy új momentum is: az impotencia, a teljes tehetetlenség bevallása azok részéről, akiknek kötelességük lenne érdemi és egyben európai stílusú intézkedéseket hoznia a jugoszláv tömegvásárlás normalizálására.

Az elhangzott egyik érv szerint, amely körülbelül így hangzott: nem lehet tudni, milyen intézkedéseket hoz a kormány, előfordulhat, hogy a beruházás szükségtelemé válik egy bevásárlótér megépítésére. Majd KÖJÁL-előírásokra hivatkozott, miszerint: „nem lehet akárhol élelmiszereket árusítani”, amivel mélységesen egyetértünk. Ugyanis számos kulturált és előírás szerinti megoldás kínálkozna a külföldi bevásárlás mederbe terelésére. Így többek között – ideiglenes jelleggel – ki lehetne jelölni valamely pécsi élelmiszer

Szusszanásnyi szünet

ABC-t a „roham” levezetésére. A pécsi Vásárcsarnokban is leválasztható lenne megfelelő kiszolgáló tér. Bizonyára lenne megoldás a forgalom háttérmenti lebonyolítására is Harkány-Siklós térségében. Vagy garanciát kellene adni vállalkozó kiskereskedőknek arra: áru lesz, fogjanak bele, kapjanak adókedvezményt – külön erre a tevékenységre, hiszen a jugoszlávok – s erről sokan szeretnének megfélekedni – forintra váltott kemény valutáért vásárolnak.

A Konzum Áruház „védelmére” hozott eddigi hatósági intézkedések, amelyek a rendőri fellépést sem nélkülözik és diszkriminálják a vásárlókat, mindennek nevezhetők, de nem európai megoldásnak. Úgy is fogalmazhatnánk: folyamatosan megsértjük a nemzetközi együttműködés írott és íratlan szabályait, az emberi jogokat, amelyhez a törvényisztelő kereskedelmi szabadság is hozzátartozik. Szakembereink tömege utazik Nyugat-Európába – állami pénzen – a kereskedelem tanulmányozására, ideje

lenne az osztrák példákat nálunk is alkalmazni. A vásárlót, nézőt, olvasót nem az érdekli, miért nem lehet valamit megcsinálni, hanem arra lenne kíváncsi, a nehézségek ellenére hogyan lehetne megoldani!

Mert a kialakult helyzetért nem elsősorban az ottani inflációtól zaklatott, tartalékolni, sőt – s ez is belefér – üzletelni kívánó, nagyban és gyakran agresszíven és hangosan (ahogy a magyarok Bécsben) vásárló jugoszláv állampolgár a felelős. Nem elsősorban a szitkozódó, káromkodó nyugdíjas, a GYED-en lévő anyuka, aki előtt hosszú, tömött sorok kígyóznak, vagy általában a pécs-baranyai állampolgár, aki nem fér be az áruházba. Aki látja, hogy nagy tömegben visznek el olyan élelmiszereket, amelyek hónapok óta hiánycikknek számítanak (pl. cukor, étolaj stb.). A létminimumon, vagy alatta élők, akik csak annyit látnak: egy bevásárlókocsiba annyi élelmiszert vásárolnak, ami félévi keresetükből sem jönne össze...

Sajnálatos, de nincs információnk arról, hogy Németh Miklós miniszterelnök legutóbbi belgrádi látogatása során felvetette volna a déli határmenti térségek áruellátásának zavaró jelenségekkel terhelt kereskedelmének mindkét felet érintő kérdéseit. De nincs tudomásom arról sem, hogy valamelyik párt belső viszállyai közepette szóra érdemesítette volna a több hónapja tartó áldatlan állapotokat, vagy fölismerte volna: az impotencia következményeként kialakult „élelmiszer-háború” igen sokat árt a két nép közötti viszonyoknak, a nap minden percében újratermeli a gyűlöletet mérhetetlen politikai és erkölcsi károkat okozva.

Az állam, a hatóság sok mindent tehet valamely árucsoport nem kívánatos keresletének csökkentésére: elrendelhet pénzbeváltási korlátozást, egyes áruféleségekre kiviteli tilalmat rendelhet el vagy magas vámokat szabhat ki. Ha európai ésszel gondolkodik, egyet nem tehet: nem korlátozhatja erőszakkal a külföldiek vásárlásait. A nota új, a gyakorlat mégis a régi?

Vuics Tibor

Egy képviselői beszámoló

A hír, hogy dr. Balla Éva országgyűlési képviselő belépett a Szabad Demokraták Szövetségébe ország-szerre nagy vihart kavart. A képviselő úgy érezte, kötelessége e lépésről választóinak – akik annak idején rá, mint független jelöltre voksoltak – számot adni. Különösen azért, mert néhány hete a budapesti XIV. kerületi Cserepesházban tartott beszámolója után még visszautasította a belépési nyilatkozatot. Azután gondolkodott s döntött, majd fórumra hívta választóit – vitassák meg lépését.

A Zugló mozi fölötti második emeleti helység valamikor az MSZMP tanácssterme volt. Az SZDSZ egy pincehelység helyett kapta a tanácstól a bérleti jogot. A terem hajdani fényéből sokat vesztett: mállik a vakolat, megkopott a festés. A terem hideg, hiába fűtenek teljes erővel, ám a hangulat forró. Minden szék foglalt, amikor Balla Éva megkezdi beszámolóját.

Mielőtt elindultam volna erre a lakossági fórumra, csengett a telefon. Egy hölgy a következőket mondta: „Minek bosszantom őt azzal, hogy lakossági fórumra „aljas” meghívókat dobok be a postaládájába. Jobban tenném, ha többet dolgoznék a választókerületért.”

A „gyűlés” már ezután a mondat után megmutatta, kinek a pártján áll. A „többet tett, mint sok másik” bekiabálások után a képviselő így folytatta:

– Azt szeretném, hogy ma szemtől szembe mondják el bírálatukat, kérdezzenek, s én megkísérlek kérdéseikre válaszolni. Legelőször el szeretném mondani, miért is döntöttem úgy, belépek az SZDSZ-be. Sokat gondolkodtam azon, hogy az úgynevezett független képviselők milyen politikai nézeteket követnek. 1985-ben mi a HNF programjának az elfogadásával váltunk képviselőjelöltté. Ez a program, választási felhívás a XIII. pártkongresszus határozatán alapult. Sokat változott az MSZ(M)P politikája is az elmúlt években. Kérdés, hogy az

MSZ(M)P tag képviselők milyen pártpolitikát képviselnek. A képviselőház hetven százaléka volt párttag. Csak-hogy létrejött az MSZP, s így a párttag képviselők vagy beléptek az új pártba vagy függetlenek maradtak, holott őket párttag képviselőjelöltként választották meg. Persze van olyan is,

aki MSZMP tag maradt, de ez a tagság nem azonos a 85-össel. Ezért érzem becsületesebbnek nyíltan vállalni azokat a nézeteket, melyekhez eddig is közel álltam s tevékenységgemmel képviseltem. Ez persze egy felemás helyzet. De aki politikai döntéseket hoz, az kénytelen – éppen állásfoglalásából fakadóan – valahová tartozni. A szabaddemokraták már tavasszal elkészítették egy programot, amin azóta sem kellett módosítani. Nem ígérek felelőtlenül gyors sikereket, viszont kiutat mutatnak a válságból.

Az első kíváncsi állampolgár egy hatvan körüli hölgy volt. Nem véletlenül. A gyűlésen ugyanis többnyire idős emberek vettek részt, ami a pártok számára jelzi, mely réteg lesz várhatóan a legaktívabb az országgyűlési választásokon.

– Én azért szavaztam a képviselőnőre – kezdte hozzászólását Ulrichné – mert örültem, hogy végre van egy nő jelölt is. Nem örültem viszont a hozzászólásának a népszavazás ügyében a Parlamentben. Azért, mert eddig az ön hangját nem lehetett hallani. Szeretném, ha az elvtársnő független képviselő maradna az új választásokig.

Vitakultúránkat jellemzi a kitört hangzavar. Többen kiabáltak be mindazokat a törvényeket, melyeknek vitájában Balla Éva részt vett, hogy mégis ritkán lehetett hangját hallani, azt a televízió „pártos” parlamenti tudósításával magyarázták. A megjelent polgár-

társak szinte egyöntetűen jelentették ki, hogy ők soha nem voltak elvtársak. Innen kezdve iratlan szabállyá vált, hogy a felszólaló elsőként pártállását jelezte. Bozsik József (párton kívüli) arra kérte a képviselőnőt, keresse meg a módját, miként lehetne az ország nehez gazdasági helyzetéért felelős, nemegyszer korrupcióból meggazdagodott volt vezetőket felelősségre vonni, név szerint is megemlíttette

vüli) az alábbi kérdést tette fel: – Ki az, aki manipulál? Tán nem a hatalom régi urai? Akik az SZDSZ számára csak fizetett hirdetéset engednek közzétenni a tv-ben, az érveiket kifejtő műsort a dolgozók számára nézhetetlen időpontba teszik, míg ők fő műsoridőben mondják el véleményüket.

Dr. Pósvári Sándor a zuglói SZDSZ szervezet egyik tagja elmondta, többen keresték meg őt azzal a kérdéssel, szerinte miért is olyan fontos az MSZ(M)P-nek a mielőbbi elnökválasztás? A kérdésre egyik lakótársa szavaival válaszolt: több évtizeden keresztül nem volt kíváncsi az MSZMP a nép véleményére, most egyszerre úgy döntött, a nép rögtön válasszon elnököt, mert ez így demokratikus. De lehet-e hinni ennyi év után nekik?

Jónéhány kérdést és kérést fogalmaztak meg a megjelentek a képviselőnőnek címezve. Kérték terjesszen be bizalmatlansági indítványt Békesi László pénzügyminiszter ellen a több éve tartó pénzügyi terror miatt, valamint Csehák Judit ellen, mert neki képes a magyar egészségügy kérdéseit megfelelően kezelni. Balla Éva felhívta a figyelmet arra, hogy ezt a kérdést alaposan meg kell fontolni, mivel az adótvörvény módosítása kapcsán a kormány valószínűleg bizalmi szavazást fog kérni. A kormánynak pedig bizalmat kell szavazni, hisz az új választásokig nem keletkezhet hatalmi vákuum. A késő estebe nyúló beszámoló végén a választók kérték, Balla Éva gondolja végig még egyszer azt a kijelentését, hogy a következő választáson nem kívánja jelöltetni magát.

Járdaépítésről s egyéb helyi kérdésekről ezúttal nem esett szó. Az embe-reket jobban érdekelte a „nagypolitika”. Balla Éva azonban a helyi ügyekkel is törődik. Minden hónapban tart fogadóórát, ahol bárki megkeresheti. De nem csak ott, lakásán is elérhető, telefonszáma ugyanis nem titkos, mint ahogy pártállását és véleményét is nyíltan vállalja.

– csik –

Ki az, aki manipulál?

Biszu Bélát, Apró Antalt, Gáspár Sándort és Czinege Lajost. A képviselő így válaszolt:

– Ez a kérdés valóban nagyon bántja a társadalom igazságérzetét, ezek a korrupciós ügyek – úgy hiszem – olyan széles rétegeket érintenek, érintettek, hogy akik teljesen makulátlanok tudtak maradni, nem lennének elegendő a vezetésben ennek a vizsgálatnak a lebonyolításához. Ráadásul milyen alapon döntenék el, hogy kitől mit lehet, kell elvenni. Azoknak akik hibáztak elegendő büntetés lesz, ha közöttünk élve látják, milyen új társadalmat építünk mi.

Többen jelezték, nem értik, hogyan kell majd a népszavazáson szavazni. Át kell húzni, be kell ikszelni vagy mit is kell tenni? Az egyik körzet lakói ugyanis már megjárták. Dauda Sándor képviselőt kívánták visszahívni, s mint az egyik visszahívásra voksoló polgármona: csupán utólag tudta meg, hogy szavazatával nem a visszahívásra, hanem a képviselő mandátumának megerősítésére szavazott, mert a választást lebonyolító „biztosok” félretájékoztatták a szavazás módjáról. Azzal mindenki tisztában volt, hogy az MSZP-nek most az a célja a szabad választások előtti köztársaságielnök-választással, hogy saját hatalmukat átmentsék, az elnök akár az új parlament működését is meg tudja gátolni, bevezetheti a szükségállapotot, feloszthatja a parlamentet. Benedek László (párton kí-

Utánfutók

Megérett a politikai és a morális válság nagyüzemi ocsutáblája. Akár aratni is lehetne. Lehetne, ha a hivatalosan gépállomásokként nyilvántartott rozsdatemetők használhatatlan vasdögel alkalmasak lennének erre. Kellene ehhez persze az is, hogy a korábbi pártirányítás jóvoltából vasöklű káderek tudnák mi a teendő ilyenkor. Tanácsatlanságuk bosszantó ugyan, de gondolkunk csak bele, megszokott és érthető. Mert nézzük csak, gyakorolltak ők már önkriáktól nemegyszer. Rajk temetésén például. Aztán..., de ne folytassuk. Még elfogultsággal, tárgyi tévedéssel vádolhatnának meg, mondván, hogy ők nem azonosak velük. Igen ám, igen ám és csak hogy: a stafétabotot mégiscsak ők csavarták ki az elődök izzadt markából, és öröklődésüket látva úgy tűnik, szeretnék vinni is tovább. Más kérdés, hogy az irányzék mintha kissé másképp működne mint eddig. Az elbizonytalanodott élenjárók egyelőre helybenjárnak. Ez persze még mindig jobb, mint a zúruk. Mert még gondolni is rossz lenne rá mi történne egy 180 fokos fordulat esetén. Ha a stafétabotosok nekik iramodnának amúgy Isten igazából, mint az elődök az 50-es évek elején. Szerencsére, mármint a tömött lelátókon szorongókéra, ez nem a közeli jövő attrakciója. Merthogy a pályán manapság már a többi fut és a pártatlan bírák serege sem szokatlan látvány. Lehet hogy ők az okai a helybenjárásnak? Illetve az élenjárók utánfutásának?

Vallató Géza

A MAGYAR KÚP

Bemutatta a Stúdió 89 Fekete Ferenc műépítész tervét, amelyet az alkotói lelemény *Európa-torony*nak nevezett el. Ez egy szép műanyag izé, amelynek alapterülete 1000 m², magassága pedig 180 m lenne. Egy kúp, a tetején (azaz a hegyiben) egy hatalmas, izléses, forgó gömb, ahonnan nézhetné a látogató, amit lát. A látóval pedig volna a még meg sem kapott 1995-ös világkiállítás magyar fővárosa. Térképbe applikált távlati képen jutatta be a művész, milyen remekül nézne ki ott nekünk az a kúp, hegyiben a gömbbel. Tessék elgondolni: nagyjából egy magasságban a Gellért-hegy csúcsával. A Citadella étterem elől lehajlás nélkül közvetlenül a gömbbe lehetne látni, lehetne az is átlátszó, akár maga a kúp, amely silány vakondtúrássá törpintené az alapjául szolgáló Margitszigetet. Baromi jól nézne ki. A legszebb a dologban, hogy mindössze a teljes világkiállítási beruházás egyharmadára kerülne a mai árakon számolva. USA dollárban mindössze százmillió az egész felhajtásra szánt háromszázmillióból. Ez azt jelenti, magyarázta az alkotó, hogy ha naponta tízezer látogató fordul meg e jeles építményben, akkor..., illetve ha napi százezer látogatója van a leendő nevezetességnek, akkor megtérülhet.

Meg, persze, úgy, ahogy mondja. Ha tíz napig, naponta százezer ember keresi fel a városkép nyomorító ízét csak azért, hogy fejenként 100 dollárt leszurkolva maradjon ránk annak az embernek az emlékműve, aki ez év eleje óta abból él, hogy az adófizetők pénzén baromságokat találjon ki. Közvetlen főnöke neve már fennmarad a világ legráfizetesebb autóversenye révén. Unokáinknak már csak ez hiányzik, az biztos.

Szitányi György

Honkóstoló

Szolnok

Megjelent a Jász-Nagykun-Szolnok

A helyi sajtóban is válogathatnak azok, akik Szolnokon újságot akarnak olvasni. A Szolnok megyei Néplap mellett hónapok óta ott az újságárosok standján a Ma-Holnap című független újság, amely érdekes témáival, bátor, szókimondó hangnemével elérte, hogy lapszámaint több, mint tízezren vásárolják Szolnok és Pest megyében.

A közelmúltban egy új, kéthetente megjelenő lap, a Jász-Nagykun-Szolnok első példányát vehették kézbe az olvasók. A megyei tanács és Szolnok város kiadásában megjelenő közéleti lap azt tűzte célul dr. László Gyula főszerkesztőt idézve, hogy a lap „azoknak nyeri el támogató érdeklődését, akik szeretnék többet tudni szűkebb pátriánk, Szolnok megye (jan. 1-től Jász-Nagykun-Szolnok megye) közéletéről, azokról a politikai, tanácsi-helyhatósági szándékokról, amelyek az itt élők helyzetének jobbítását szolgálják”.

Kilencszáz éve a Tisza partján

A század első felében még jelentős tiszai vízi közlekedés az elmúlt években visszaesett. Ezen sajnálkozik Rózsa Ferenc, szolnoki tanácselnök-helyettes, aki szerint ez csak időleges és a jövőben újra szerep juthat az olcsó, biztonságos vízi útnak az áruszállításban, de kirándulók, kikapcsolódni vágyók, a romantikus utazást kedvelők révén a személyforgalomban is.

Szolnok az elmúlt, több, mint kilencszáz éves története során mindig az utak keresztesződésében, forgalmas helyen állt. A megfelelő tiszai átkelőhely, később a hídepítés biztosította, hogy az Alföldet átszelő utak, a vasúti sínek itt találkozzanak, a Tisza országútján pedig gőzhajók, uszályok szállították az árut és az embereket. Ha hozzátesszük, hogy a szolnoki repülőtér jóvoltából a légi forgalom sem elhanyagolható, akkor úgy tűnik, hogy a levegőből is minden út Szolnokra vezet. (Legalábbis az itt gyakran manőverező speciális légi járművek jóvoltából.)

– Hátránya is van ennek a központi fekvésnek – mondja a tanács általános elnökhelyettese. – Talán ennek köszönheti a város, hogy a történelem során eddig tizenkétszer rombolták le a földig. Nem véletlen, hogy szinten nincs is műemlék, alig van mutatóban egy-két régi épület, a szolnoki várnak meg csak egy kis falmaradványa látható.

– Így a kirándulóknak nem is érdemes Szolnokra jönni?

– Ezt nem mondtam. A város hangulata, a Tisza és a Zagyva találkozására, a tiszaligeti üdülőközpont kellemes kikapcsolódást, gazdag programot nyújt az idelátogatóknak.

Nyaranta ma már Európa-hírű rendezvények várják az idegent. Tavaly nyáron gasztronómiai szabadegyetemet rendeztünk, de a néptánc és a kórusfesztiválok is hagyományosak a városban. Talán sokan emlékeznek a Szolnokon rendezett műrepülő világbajnokságra is.

– A jelenlegi időszakban mi a város tanácsának a legnagyobb gondja?

– Sok legnagyobb van, melyiket mondjam? – neveti el magát. – Mindenesetre a 4. számú főútvonal városközponton átvezető szakasza az egyik legfőbb problémánk. Időnként elviselhetetlen a zaj, a levegő szennyeződése és nagy a balesetveszély is. Naponta mintegy harmincezer jármű halad át a hídon, így a városközponton is. Viszont jó hír, hogy megkezdődött az új Tisza-híd építése, ami az átadása után, 1992. augusztus 20-ra tervezzük, tehermentesíteni a városközpontot.

– Megépiül az elkerülő út is?

– Részben. Egyelőre a földmunkák és a hídtartó pillérek alapozása folyik. A távlati tervekben természetesen a hozzá kapcsolódó közúti rekonstrukció is szerepel. A jelenlegi árszinten is közel egymilliárdos beruházás mindenképpen nagy segítség lesz, mert elég, ha a kamion- és egyéb teherforgalmat el tudjuk általa a városközpontból terelni. A személygépkocsi-forgalom nem baj, ha továbbra is bejön a városba, sőt azt szeretnénk, ha az átutazók is megállnának hosszabb-rövidebb időre ismerkedni a várossal, hogy később esetleg több napra is a vendégeink legyenek.

Színházjegy sült hússal

A szolnoki Szigligeti Színház évek óta híres volt rendhagyó, új kezdeményezéseiről, előadásairól, amelyek kedvéért a színházat szerető nézők az ország másik feléből is Szolnokra látogattak. Sajnos a színházépület jelenlegi állapotában talán már életveszélyesnek is mondható, a nézőkre és a színészekre nézve egyaránt.

Felújítása elkerülhetetlen. Mint megtudtuk, a négy-ötszázmillió költséggel készülő rekonstrukciót úgy tervezik, hogy közben a színház üzemel, az előadások nem maradnak el. A legkedvezőbb ajánlatot téve, a munkára hirdetett versenytárgyalást az a jugoszláv cég nyerte meg, amelyik a kaposvári színház felújítását is végezte. A rekonstrukció elkészültéig nem nehéz megjósolni, hogy sok kellemetlenséget, kényelmetlenséget kell elviselniük a színház dolgozóinak és nézőinek egyaránt. Nagyobb jelentősége lesz a kihelyezett előadásoknak és a nyári szabadtéri produkcióknak. Ilyenre került sor a nyáron is, amikor a színház művészei Shakespeare Ahogy tetszikjét a szenttamáspusztai Almásy-kastély parkjában adták elő. A szabadtéri előadásban élő állatok – lovak – is szerepeltek a színpadon. A park fái alatt megrendezett előadás érdekessége az volt, hogy a szünetben a nyílt tűzön elkészített sülteket a nézők együtt fogyasztották el a házigazda-színészekkel és még koccintásra, beszélgetésre is volt idő.

Utjártunkkor másfajta szenzáció volt a téma a színházat szerető nézők körében. Múlt pénteken mutatták be Schwajda György: A 301-es parcella bolondja című darabját. A színházigazgató-író új műve máris nagy visszhangot váltott ki, újra Szolnok felé fordítva színházi közéletünket.

Romboló és építőmunka ugyanott

Sokszor építettek hidat Szolnokon. A hídépítő munkák napjait, vagy inkább hónapjait összetéve, hídépítő generációknak adott volna munkát a Tisza ezen pontja, ami már a honfoglalás előtti korban is fontos átkelőhely volt. A Tiszántúlról a Bécs felé irányuló kereskedelmi forgalom átkelőpontján szükség volt hídra, amit számtalanszor kellett újjáépíteni. Ez nem is mindig a természeti csapásoknak volt köszönhető, hanem annak, hogy eleink a hídrombolásban épp akkora találékonyaságról tettek tanúbizonyságot, mint az építésben.

A török megszállás idején 1552. május 29-én a szolnoki vár alatt Hrumájus budai pasa kezdetett hídépítést. Több, mint tíz évvel később, 1562-ben adták át az első szolnoki Tisza-hidat. Jelentőségére jellemző adat, hogy előtte itt a révek évente egy-kétezer szarvasmarhát szállítottak át a Tiszán, a híd átadása után ez a szám a szolnoki török hídvámnaplók szerint 25–30 ezerre nőtt. A visszavonuló török csapatok – jó szokásuk szerint – felgyújtották a hidat, de már 1685-ből található feljegyzés az újjáépítésről. Végül is a török kor után első szolnoki Tisza-hidat 1692-ben adták át.

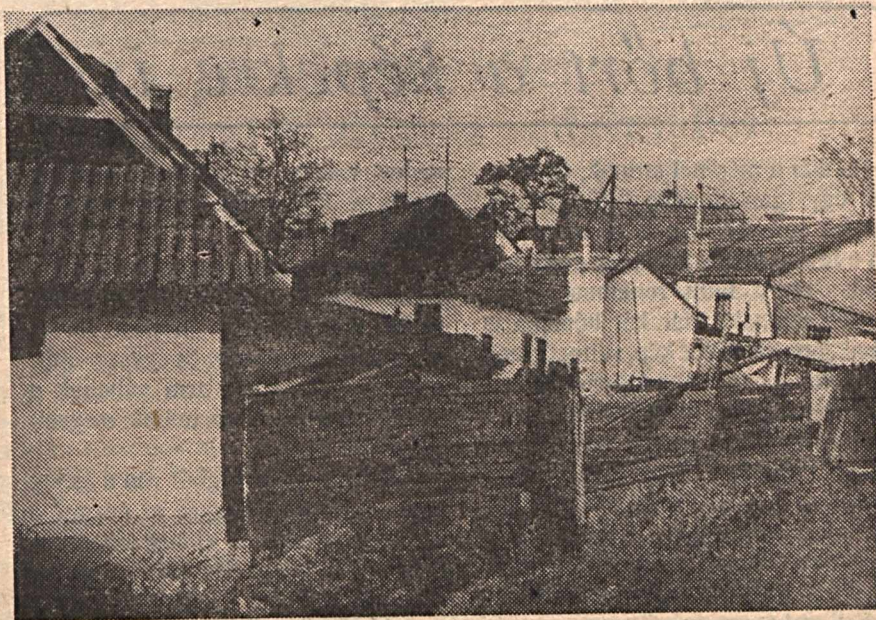
Nem volt hosszú életű. Alig két évtizeddel később a Rákóczi-szabad-

ságharc viharában elpusztult. A következő Tisza-hidat 1713-ban adták át. Később a jeges árvizek is besegítettek, hogy lehessen újra hidat építeni. A városban gyakran pusztított tűzvész, ami szintén nem kímélte a hidat, így 1739. március 12-én sem, amikor a híd teljesen leégett és csak 1740–42-ben építették újjá.

A kuruc harcokban, majd az 1848–49-es szabadságharcban is nagy szerepe volt a hídnak. Damjanich tábornok fényes győzelmet aratott itt a császári csapatok felett, ez volt a nyitánya a fényes tavaszi hadjáratnak. A fahíd fenntartása békeidőben is jelentős teher volt. Az utolsót 1909 tavaszán rombolta le a meginduló jégzajlás.

Vasszerkezetű híd építéséről 1910-ben döntött az akkori kereskedelmi minisztérium, amit egy év múlva, június 24-én adtak át a forgalomnak. Ezt a hidat először a Tanácsköztársaság alatt, 1919. július 27-én robbantották fel. A második világháborúban a híd újra áldozat lett. A közelében 1946-ban a szovjet hadsereg pontonhidat épített.

A régi híd helyére 1959-ben kezdték felépíteni a ma is álló hidat, amit 1963. november 30-án avattak fel és azóta ember kéz nem, csak az idő vasfoga tett benne károkat.

Műzsák kopott otthona

A carrarai fehér márványból faragott Damjanich-émlékműből alig látszik valami. Gondos kezek vastag fóliába csavarták, hogy megvédjék a várható tél következményeitől. Mögötte ódszungenek ható park, a Gutenberg-kert. Bejáratánál felirat hirdeti, hogy itt van a Szolnoki Művésztételep.

A kapuval szemben, az út túloldalán érdekes török mintás kovácsoltvas kút, a mellette lévő ház falán elhelyezett felirat szerint a „Török-kút” Papi Lajos szobrászművész tervei alapján készült. A kútban bedobált szemét, környéke nem csak a hideg szél miatt tűnik sivárnak, elhanyagoltnak. Miként a Gutenberg-kert sem. Kertészt régen nem látott fái, bokrai természetes rendtelenségben nőnek. A kaputól kétfelé futó betonjárda jobbra indulunk. Rövidesen elfogy a járda lábunk alól és a sáron át gázolunk a művésztételep háza felé.

A környék az 1948–49-es szabadságharc utáni időktől lett egyre kedveltebb festői téma. Ehhez döntő szerepe volt August von Pettenkofen osztrák hadifestőnek, akit a tipikus alföldi táj, a jellegzetes népélet itt ragadott meg úgy, hogy utána évekig rendszeres visszatérő vendége volt a városnak. Később 1851 után osztrák és magyar festő barátai is vele tartottak évről évre Szolnokon töltve heteket, hónapokat. Bihari Sándor, Fényes Adolf, Szlányi Lajos és az itt dolgozó több más művész írta alá 1901. április 28-án azt a kultuszminiszternek címzett beadványt, amelynek nyomán megalakult a Szolnoki Művésztételep Egyesület, amely aztán egy év alatt felépítette a tizenkét műteremlakásos művésztételepet. Azóta sokan megfordultak Szolnokon, a művésztételepen. Bihari és Fényes Adolf mellett Aba Novák Vilmos, Pólya Tibor, Deák Ébner Lajos, újabban Simon Ferenc, Nagy István szobrászok neve fémjelzi a művésztételepet.

Az épületek azóta alaposan megkoptak. A Tisza és a Zagyva találkozásánál lévő keskeny földnyelven, hordalékos talajra építetű házak legnagyobb ellenesége a víz, ami lakóinak festői témát ad. A Tisza-part szépsége, hangulata sem tudja feledtetni a málló vakolatú műtermeket, otthonokat. Felújításuk, netán új házak építése a következő évek, évtizedek feladata. Mert a művésztételep lakóinak munkái ott találhatóak a város terein, a festők vásznai pedig a Damjanich-múzeum anyagát gazdagítják. Kár lenne, ha a város és a műzsák kapcsolata a kopott otthonok miatt lazulna.

Írta: Tamási János,
a felvételeket Kapitány Krisztina készítette

Új bőrt a képekre is

Ha már a mesénél tartunk, én is tudok egy igazi mesébe illő epizódot. Történt egyszer nem is olyan régen, tán e hónap kellős közepére esett az a csoda, hogy Judit rémálmai végre szertefoszlottak. Már két hónapja is annak, hogy lidérces kép, suttogó hang riasztotta: „...meg fog fagyni a lábad! Meg fog fagyni a lábad! A csizma... A csizma!...” Minthogy egyetlen jó meleg csizmáját még tavaly vette 2800 forintért, nem volt nehéz kitalálnia, mire figyelmeztet az égi hang. Közéleg a tél, ideje gondoskodni arról, hogy az egy szezon alatt tönkrement lábbeli sarkát megcsináltassa.

Szatyorba került a lábravaló, s a Dunamenti Szolgáltatóipari Szövetkezet Cipő Gyorsjavító Szalonjához fordult bizalommal. Azt sem bánta, hogy egy hónapra vállalták, s 300 forintot „gomboltak le róla” előlegként, mert hogy a surranó sarkán bőrt is kell cserélni. No, nem baj – gondolta –, még így is lesz egy hónap, mire beáll a tél.

Végre lejárt a 30 nap. Megdörzsölte a markát, s a suszterek felé vette az irányt. „Meg fog fagyni a lábad!... Meg fog fagyni a lábad!...” – kíséerte újból a hang. Az alkalmazott lázas keresgélésbe kezdett, s Judit pedig azt hitte, káprázik a szeme: hatalmas kosárban porosodó lábbelik sokaságában vélte felfedezni a sajátját. Becsukta a szemét, majd ismét tágra nyitotta, de nem változott a kép: ez tényleg az ő csizmája...

Hát az a helyzet... – hebegte a kiszolgáló –, hogy nem volt eddig ilyen színű bőrünk, ezért nem került sorra. De tessék visszajönni két hét múlva, addigra elviheti...

Nem tudott mit tenni, engedett az „erőszaknak”. A fülének is kezdett hinni, amikor hallotta: „Meg fog fagyni a lábad...” Mert, hogy közelgett a hideg, s a körömcipőben Judit egyik lábáról a másikra topogott, amikor az újságárusnál állt a sorban. Ideje lenne csizmát húzni.

Szaladt is mindjárt két hét múlva, egy perccel sem előbb, sem később. Az üzletben ismét lázas keresgélés. „Megvan!” – kiáltott az alkalmazott. Judit megkönnyebbülten leeresztett, sóhajtott egyet, s eszébe jutott, hogy tán mégsem fog megfagyni a lába. Amikor meglátta a lábbelit, csak akkor kezdett kételkedni. Mintha nem stim-

melne valami: a sarkán cafatokban lógtak a bőrdarabok, felhasítva több helyen mindketű.

– Hát az a helyzet... – kezdte újból a kiszolgáló –, hogy kollégáim észrevették, mindkét sarok elrepedt. Ha erre ráhúzzák az új bőrt és egyszer eltörik... Szóval, ezért nem vállaljuk a felelősséget!... Nem tudjuk megcsinálni!

– Hiszen műanyagból van a sarka, hogyan repedhet meg ez az anyag? – kétkedett Judit az elhangzottakban. – Nem bánom én, vállalom a törést, csak csinálják meg a bőrt rajta...

– Nem lehet – hangzott a hűvös válasz. – Sarkot nem tudunk cserélni, mert nincs.

– Nem kell kicserélni, csak könyörgöm, a bőrt, ha lehetne...

– Hogyne, hogy bepereljen minket!

– Esküszöm, nem fogok pereskedni, de már lefagy a lábam. Akár jegyzőkönyvet is felvehet arról, hogy önként vállaltam a rizikót, és, hogy nem jelentem föl a vállalatot, ha netán eltörik a csizma sarka...

– Asszonyom, nem vállalhatjuk, mert Ön akkor is beperelhet. Inkább visszaadom a 300 forintot, tessék...

– De mit kezdjek a 300 forinttal, ettől még lefagy a lábam. Kérem!... Csinálják meg! – fogta könyörgőre a szót, de a „személyzet” hajthatatlan.

– Talán, ha javasolhatnám: a Szabadság utcában van egy maszek, ő biztosan elvállalja...

Mit volt mit tenni, a csizma ismét a szatyorba záródott, s irány a Szabadság utca.

A suszter nézegeti, nézegeti, s azt mondja:

– Ki volt ez a vandál, aki ilyet csinált? Nahát!... No, most már mindegy, de asszonyom, igen drága lesz a dolog.

– Mennyi?

– 350.

– Meg tudja csinálni?

– Ennyiért igen. Kap egy új sarkat a csizma és új bőrfelületet. Ha megfelelő az ár, hét végén érte jöhet...

Jutkának már nem fázik a lába, de azóta sem tud napirendre térni a maszek „szaki” felett. Vajon, hogy csinálja? Előleget sem kért, sarka is volt, megfelelő bőr is, s a kettő együtt 350 forintért, alig egy hét alatt...

Szilvási Ildikó

HIGGY NEKEM!

„A palánkhoz tapadtál, akárcsak én” – mondta.

– Gyere velem, gyere a hegyre fel! Ráálltam, s vele tartottam, fel a kaptatón. Pár lépcsőnyire mindig előttem haladt. Kezemet nyújtottam felé, s ő elfogadta azt.

– Gyere már! – sürgetett. – Itt fenn jó hűvös a szél, mélyeket lélegezhetsz, a végtelenig ellátsz, s röptükben kergetőzhetsz a felhőkkel. Igen! Higy nekem! Repülni fogunk, repülni, egészen a szabad tengerekig.

– r – a

Pattogatott kukorica

Mikor télen már elfogyott az alma meg a körte és az aszalék is kevés volt, akkor eszébe jutott öreganyámnak, hogy kukoricát kellene „durgatni”. Mert mi, gyermekek, már morzsolás alkalmával néhány szemet rátettünk a „sparhelt plattnijára”, de az csak ritkán pattant ki, inkább megfeketedett és megsült. Azért szemként azt is megettük. Mikor már nagyon „ragmálódtunk öreganyánkon”, akkor felment a padlásra és lehozott néhány fej fehér, vagy ahogy mondta, „csikvándi” fajtát, azaz durgatni való kukoricát. Ezt már nem a plattin pattogtatta ki.

A pattogatás kétféleképpen történt. Vagy úgy, hogy tepsibe tette az előzőleg megszelelt kukoricát és azt húzogatta egy rongydarabbal fogva a sparhelt plattniján. Mikor pattogni kezdett a kukorica, mi felkapkodtuk és jóízűen megettük.

A pattogatás másként is történt. Erre már olyan rostát használt, mellyel gabonát rostálni nem lehetett, mert vagy rossz volt a rosta szövete, vagy a karimája, vagy már égett volt, mert máskor is pattogtattak vele. Ilyenkor az udvaron raktak tüzet, de nem nagyot. Mikor már jó parázs volt, afölött rázta öreganyám a rostát, benne a kukoricával. Hogy a keze meg ne égjen, ronggyal tekerte be, vagy felhúzta a nagy egyujjas kesztyűjét. Mikor a kukorica pattogni kezdett, és hogy el ne szóródjon, a rostát egy ruhával takarta le. Így aztán nem tudott elpattogni, elszóródni. Ez jóízű volt, nem érződött rajta a füstös meg a pörköldött íz.

Ami nem pattogott ki, azt „polozsnának” neveztük. Mivel akkor még jó fogunk volt, azt is elrágtuk. Igen jókat lehetett rá inni. Nálunk akkor fekete „csősős korszoban” volt a víz. Ha megszomjajztunk, abból ittunk.

Kiss József

SORSTÁRSÁK

Ismét eltelt az életemből egy hajvágásnyi idő. Elindultam hát, ebben az ajándéknak számító őszi verőfényben, hogy megszabaduljak a gallérom mögött kunkorodó kacsafarkaktól.

Hárman vannak előttem. A két fiatal fodrász megnyugtatóan gyorsan dolgozik. A számfűlesre olvasott újságok közt keresgélve azt gondolom, hogy fél óra múlva már itt sem vagyok. Egyenesen a forgalom, mert ahogy megszépülve elmegy valaki, mindig egy új jön helyette. Hamar eltelt az idő, máris én következek. Ahogy elindulok, az orrom előtt egy jól táplált bajuszos fiatalember huppan a székbe, pedig alig pár perce utolsónak érkezett. – Az első pillanatban valami gonosz varázslatra gondoltam. Biztos valami ismeretlen hatalom, láthatatlanná tett bennünket és most ezért nem érzékeli, hogy mi is itt vagyunk. Töprengésemből a fodrász hangja zökkentett vissza a valóságba: – „be volt jelentve”. (Kinek?) Zavaromban ilyesmit motyoghattam, hogy elnézést kérek amiért a (sor)rendet majdnem felborítottam. Közben megszégyenítve ki tudja már, hányadrendű állampolgárként ott álltam két szék között, az egész falat beborító tükkör előtt. Szembesültem vöröslő füleimmel és a mögöttem békésen, szó nélkül tovább várakozó sor(s)társaimmal. Nem tudom – ök miért túrték ezt, hogy valakik ismét a tudunk és beleegyezésünk nélkül a mi rovásunkra a hátunk mögött egyezséget kötöttek. És gyávaságból – mert tudtam, hogy akinek ellentmondanék, majd hosszú percekig ott csattogtatja fényes ollóját a fülem körül – és azt is, hogy borotvája hideg vasával a nyakamon, kiméltelenül elkaszálja a sorba nem illő szálakat. Ahogy a pénztárnál fizettem a szemközti falon egy táblát láttam: „Bejelentkezést telefonon is elfogadunk”.

A történet után nehéz szívvel ballagtam hazafelé. Próbáltam az egészet elfelejteni. – Nem sikerült mert, ahogy az óvoda mellé értem a gyerekek zivajára megálltam. Szerettem az önfeledten játszó apróságokat. Szorítok nekik, hogy elég magasra sikerüljön, de

be ne omoljon a vár és oda ne kozmáljon a kis vödörbe sült szülinapi homoktorta.

Kicsit távolabb egy sárgára mázolt kerti padon fiatal nő ül, a térdénél feljebb húzott köpenyben. Merev nyakkal, csukott szemmel úgy bámul a Napba, mintha az ősz utolsó langy melegét is el akarná raktározni a zord téli napokra. A közeli csúszda is teljes kihasználtsággal üzemel. Egy kis torlóadás a létra előtt, majd bátran fel a magasba és az ezt követő siklás le a mélybe.

Ezt a folytonosságot és rendet, a bokrok felől futva érkező kéknadrágos fiúcska zavarja meg. Nem a sor végére áll, hanem a nálánál gyengébbeket félrelökve feltolakszik a létrán. Ezután már minden harmadikként, a nagyobb és az erősebb koptatja a kéknadrágot. A semmibe vett félrelököttek tudják, hogy most velük egy nagy-nagy igazságtalanság történik. Óvó néni! Óvó néni! – Kéri az erőszak ellen a segítséget. De hiába. Akitől a sértettek az igazságtételt várják, annak nem csak a Napot bámuló szeme, hanem a füle is csukott.

Pedig ezeket a kis kéknadrágosokat még most, megértő türelemmel és jó szívvel, embertársaik tisztelete és megbecsülése felé lehet hajlítani. Amikor már egyedül járnak a fodrászhoz, akkor már elkéltünk. Vigyázzunk, mert belőlük lesznek a jövő zsarnok elnyomói és diktátorai! A többiekből, akiknek a szavára soha senki nem figyel, akiket mindig büntetlenül félre lehet lökni, – belőlük lesz az utánpótlása azoknak, akiket ma úgy hívunk, hogy ök a megfélemlített csendes többség.

Most, amikor nagy erővel ássuk az „Európai ház”-hoz csatlakozó házrészünk alapjait, nagyon vigyázzunk az alapok gondos lerakására.

A Magyar Köztársaság csillogóra és hatalmasra tervezett épületének alapjából, nehogy ismét kimaradjon a demokráciának nevezett legfontosabb kötőelem. Mert e nélkül fél évszázad múltán, ismét kártyavárként zuhan az egész a nyakunkba és kezdetünk megint, mindent előlről.

Dron Zoltán

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.20: Tudomány és gyakorlat. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: Népdalok, néptáncok. Az Allami Népi Együttes zenekara játszik. 11.39: Esti játék. 12.45: Van új a Nap alatt. Tudományos híradó. 13.00: Klasszikusok délidőben. Zenekari muzsika. 14.05-14.35: A Magyar Rádió körzeti stúdióinak műsora. 14.05: Tehetőségszolgálatok megyékben. 14.20: Dugóexp. 14.35: Mese-zene gyerekeknek. Csinn-Bumm Cirkusz. 14.56: Rólunk van szó! 15.00: Magyar írás. A Rádió irodalmi hetilapja. 15.50: Csoki-csoki-csokoládé. Esterházy Péter novella. 16.00: Tizenhat óra - Hírmagazin. 16.15: Hangoló. 17.00: Orvosi tanácsok. 17.05: Közhasznú-e a közhasznú munka? 17.35: Újdonságainkból. „Dallamok szöveg nélkül”. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk - az irodalomról. 18.20: Levelekre röviden. 19.40: Balázs Árpád népdalkórusából. 19.50: Gong. 20.00: Szociáldemokrácia - magyar szemmel. 20.29: Bach: 80. kantáta. 21.00: Kilátó. A Rádió világ-irodalmi hetilapja. 21.45: Hajszálygyörek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Bagoly.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. 9.05: Egy óra Barabás Sárival. 10.00: Kerbarátok műsora. 10.05: Operettparádé. 11.05: Nevetelnek. 12.10: Nóták. 12.53: Édes anyanyelvünk. 13.05: Pophullám. 14.00-16.55: Péntektől-péntekig. 17.05: Kölyökkrádió. 17.30: Otődik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Reggeli csúcs - esti lista. 21.05: Nóták. 21.30: Cigányfőlő. 22.00: Lemezek a rock aranykorából. 23.20: Micsoda éjszaka lesz!

BARTÓK RÁDIÓ 9.08: A Lausanne-i Kamarazenekar hangversenye a lausanne-i Beau-lieu Színházban. 10.26: A puding. 11.00: Magyar művészek operafelvételeiből. 12.05: A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének ének- és zenekari Vásárhelyi Zoltán és Görgei György vezénlyel. 12.43: Régi muzsika fűvés hangszereken. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: Zenetörténeti értéktár. 14.50: Donizetti: Robert Devereux. 16.05: Újraolvasva. 16.15: Az operaközvetítés folytatása. 16.43: Ki versben él. 16.55: Az operaközvetítés folytatása. 17.40: A No-Spa dzsesszegyüttes játszik. 18.00: Zenekari muzsika. 18.30: A Gordiusz-tól kérdezzék... 19.05: A szovjet hegedűiskola. 19.35: Vladimir Horovitzra emlékezünk. 20.30: Rádióhangversenyekről. 21.00: Csajkovszkij: Manfred szimfónia. 22.00: Mintha álmodtat volna. Szemelvények Mari Del Monaco éneletrajzi kötetéből. 23.03: Évszázadok muzsikájából.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hímgazdaságok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgatóé a szó. 9.40: Történelmi újság. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádiógyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Találkozás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatóé a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta fórum. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgatóé a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1 9.00: Képpújság. 9.05: Tévétoma. 9.10: Mihail Lomonoszov. Szovjet film. 9.35: Pintér József: Egy óra múlva itt vagyok. Tévéfilmsorozat. 11.15: Képpújság. 16.50: Hírek. 17.00-19.00: Péntek délután. 17.00: Égyütrék. Kb. 17.30: Téka. Kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. Kb. 18.00: Ablak. 19.00: Reklám. 19.05: Olvassatok mindennap! 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Szeszélyes évszakok. 21.15: Reklám. 21.20: A hónap verseiből. 21.40: Aki nekiszaladt a demokráciának. Dokumentumfilm. 23.15: Híradó 3.

TV2 17.00: Képpújság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Egy mutatóványok adó 2. 21.20: TV2. 21.30: Napzárta. 22.15: Ahol a bűn lakik. Francia film. Kb. 23.45: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa - Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: New

York őrangyala. 11.45: A hétmillió dolláros nő. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsorából. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Német konyhaművészet. 15.30: Szépségápolási tanácsok. 15.35: Telefonos játékok. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Egyszerűen állati. 16.30: Konfetti. 16.35: Átváltozók. Rajzfilmsorozat. 16.55: A légzőcsővégek világa. Rajzfilmsorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Telefonos játék. 17.55: Hírek. 18.00: New York őrangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A dicső páros. Krimisorozat. 20.15: Légiriadó San Franciscóban. Amerikai kalandfilm. 21.50: Hírek. 22.00: Sípjel. 23.00: Szerelmi üdvözlét Tirolból. Zenés osztrák giccsfilm. 0.35: Férfimagazin. 1.15: A dicső páros. 2.00: Lefekvés előtt. 2.05: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezdő. Hírek, időjárás. 8.00: Egyveleg. 14.30: Forró drót. 15.30: Off the Wall. 16.30: Hullámhosszon. 18.30: Nemzetközi slágerstúdió. 19.30: Időjárás. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Letorkolltak. 20.30: Max Headroom vidám zenés műsora. 21.00: Nemzetközi slágerstúdió. 22.00: Hírek. 22.05: Időjárás-jelentés. 22.10: Koncertkülönlegesség. 23.40: Power Hour. 0.40: Hírek, időjárás. 0.45: Időjárás-jelentés. 0.50: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.13: Egészségünkkel. 17.10: Esély a daloknak. 17.30: Konyhatitkok. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Falu a felhők között. 19.00: Ushuaia. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papiros. 20.00: Üzleti hírek. 21.00: Világutlevél. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Filmklub: 36, a nagy fordulat. 23.50: Vendégségben Frednél. 0.50: Műsorzárás.

SATI 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. 9.20: Konyhatündéreknek. Horoszkóp. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: Döntés a folyónál. Amerikai western. 12.15: Utazási ötletek. 12.30: Szerencsekerék. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Közkórház. Családsorozat. 14.50: Pénzgyök. Horoszkóp. 15.00: Tévéből. 15.25: Tenisz. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Tesztelési ötletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Addams család. Hátrabongató komédia. 18.15: A hibbantak. Vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Batman. Akciófilm-sorozat. 19.55: Időjárás. 20.00: Charlie angyalai. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: A Baltimore-i golyó. Amerikai játékfilm. 22.40: Hírek. Sport. Időjárás. 22.50: Tenisz.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Csodálatos évek. 9.30: Orosz nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatév. 10.30: Dr. Jekyll és Mr. Hyde. Amerikai horrorfilm. ism. 12.05: Akkoriban. 12.10: Belpolitikai magazin. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: Az állatok Paradicsomai. 14.06: A rézpalack. Amerikai film. 15.35: Gadget felügyelő. 16.00: An-tan-ténusz. 16.35: Slágerek és öletek. 16.55: Mini TV-híradó. 17.10: Tudományos magazin gyermekeknek. 17.35: Mini kvíz. 17.55: Kérek még egy történetet! 18.00: Mi. 18.30: Jack Clementi. Krimisorozat. 19.30: TV-híradó. 20.00: Sport hírek. 20.15: Kék fény. 21.20: Dinasztia. 22.05: Oldalpillantások. 22.15: Trailer. Ajánló műsor filmbarátoknak. 22.45: Max Headroom. Sci-fi sorozat. 23.35: Hírek. 23.40: Kék fény. 23.45: Az utolsó lélegzetig. Amerikai western. 1.25: Hírek. 2. műsor: 14.50: Művészlexikon. 15.00: Sport. 16.45: Telesí 90. 17.15: Hotel. Filmsorozat. 18.00: Az idegőrlő albérlő. Filmsorozat. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: TV-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Look. 21.20: Apropos film. 21.50: Kabaréújdonságok. 22.00: TV-híradó 2. 22.25: Sport. 22.50: Ó-márkiné. TV-film. 2.35: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: TV-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották - nézzék! 15.15: Éjszakai program. ism. 16.00: Magyar hírek. 16.12: Számok és betűk. 17.15: TV-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Rajzfilm. 18.30: Népzenei műsor. 19.10: Rajzfilm. 19.17: Időjárás. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A Los Angeles-i törvény. Filmsorozat. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: TV-napló III. 21.50: Egyedül mindenkivel. 22.50: Angol nyelvű hírek. 22.55: Éjszakai program. 0.55: Hírek. 1.00: A szombati műsor ismertetése. 2. műsor: 17.10: Műsorismertetés. 17.15: Hírek. 17.20: TV-napló. 17.30: A tudomány világából. 17.45: Kritikus pont. 18.15: Zágrabi panoráma. 18.30: Panoráma 15. Olasz nyelvű krónika. 19.30: TV-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.55: Parlament krónika. 21.15: Egy szerző, egy film: D. Vunak: A csepp, majd Maja Cucak: Tél. 21.35: Raoul Walsha filmciklusából. 23.05: A szombati műsor ismertetése.

AZ RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SATI műsorát részletesen közli a Telehold

Nyílt levél a Népszabadság főszerkesztőjéhez III.

Kárpátaljáról a hitelesség, a szakmai tisztesség védelmében

Kerülőútra kényszerített érvek

Szemléltetésként következtek Fekete Sándor irománya ebben a témában:

„Hű hazafiak például még külföldről is táviratot küldtek Barguzinba. Íme a nemes textus az expedíció jelentéséből – a feladók nyelve és lakhelye ismeretlen –, a szöveget fordításban kaptuk:

FIGYELMEZTETŐ TÁVIRAT! Külföldön élő igaz magyaroktól. Érkezett Barguzinba 1989. július 20-án. Lelkesedéssel köszöntjük az expedíció ragyogó eredményét. Nagyon nyugtalanok vagyunk a magyar sajtó hallgatása miatt. A kutató munka ellenségei óriási erővel és bevetéssel kompromitálni igyekeznek az Expedíció munkájának eredményeit. Nem lehetetlen egy hatalmas provokáció. Erős védelmet kell biztosítani, nehogy megsemmisítsék, megkárosítsák, megrongálják a hazaérkezéséig. Közölje ezeket a veszélyeket az Expedíció tagjaival.”

Mit is kell óvni a megsemmisítéstől? Az előző mondat értelme szerint a „provokációt”... Feltehető viszont, hogy a csontokra gondolnak, de ez a szó nem fordul elő a táviratban. Hiába, a külföldi és a hazai „igaz magyarok” már a nyelvtani minimum nélkül is megértik egymást (mellesleg memék szerény összegű fogadást kötni – persze csak forintban – arra, hogy ezek az „igazi magyarok” közel állnak a SZITTYAKÜRT, valamint az ŐSI GYÖKÉR című lap egyszerűsre mind a MÁSODIK NAGY SZITTYA KONGRESSZUS hajdan emigrációba kényszerült embereihez, akikről tudom, milyen izzó érdeklődést tanúsítanak a házai antropológia bizonyos típusú eredményei iránt.)

Próbáljuk meg a fenti idézetet tisztázni. A cikkíró állítása, miszerint a távirat 1989. július 20-án érkezett Barguzinba, hamis. A távirat nem érkezhetett ez év július 20-án oda, mivel én azt 1989. július 24-én, moszkvai időszámítás szerint 9 óra 20 percor adtam fel Munkácson. Ezért a szöveget nem adhatták át 20-án Barguzinban az

antropológiai expedíciónak. Ha korábban a Magyar Nemzet közvetlenül Fekete Sándort érintő idézetéből aláhúztam szavakat, arra gondoltam, hogy mindenféle információ, ami megjelenik a sajtóban megalapozott, természetesen ha az informátor tartja magát az elemi etikai normákhoz. Adott esetben ezt az elvet megsértették.

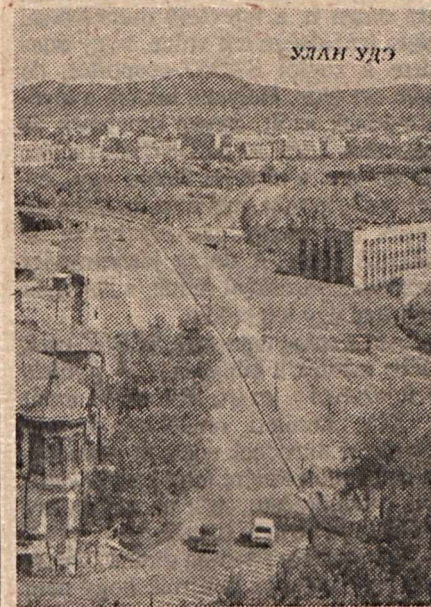
Hogy értékeli az olvasó azt a tényt, hogy a táviratból kimaradtak a „FELBECSÜLHETETLEN ÉRTÉKŰ LELETEK”, szavak, amelyek okot adtak a cikkíróknak arra, hogy elfilozofálgasson e tény felett. Hiszen a távirat nyíltan mondja: „MEG KELL TENNIÜNK A SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKÉRT A FELBECSÜLHETETLEN ÉRTÉKŰ LELETEK VEDELMEÉRE”. Ez azt jelenti, hogy meg kell őrizni a felbecsülhetetlen értékű leleteket, de nem a Fekete Sándor által kitalált provokációt. Tudom, hogy a sajtóban megjelent publikáció után a honorárium a sorok mennyiségétől, a nyomtatott jelektől függ. Nem azért hagyta-e ki e szavakat Fekete Sándor, hogy tíz sorral növelje irományának szövegét, s hogy több honoráriumot kapjon? Igen, a „csontok” szó, amely felett elgondolkodott a szerző, a táviratban nem szerepel. Én etikáulannak tartottam e szó használatát, az orosz nyelvben ez durván hangozna, ezért egy sokkal kifejezőbb, értékesebb kifejezést használtam az adott esetre, mikor Petőfi Sándor maradványaira gondoltam.

Néhány szó a fogadásról, amelyet Fekete Sándor akart kötni, hogy ezek az „igazi magyarok” közel állnak a SZITTYAKÜRT, valamint az ŐSI GYÖKÉR című lapoz.”

Elvesztette a fogadást. Igaz, hangsúlyozni kell az elővigyázatosságát. Úgy döntött, hogy nem sokat kockáztat, ezért forintban korlátozta a szerény összeget. De tovább nem ment. Mit jelent ez? Olyan játékosok részére, mint Fekete Sándor ez azt jelenti, hogy jó képet vág rossz tréfához. Igen, az olvasó meggyőződött arról, hogy Fekete Sándor rosszul játszik. És bármilyen jó képet is állított fel, a játék ettől jobb nem lesz. Kártyáját maga a Történelem ütötte felül.

Mivel hogy a fent említett távirat szerzője én vagyok, nevem, címem és a nyelv, amelyen a távirat íródott az olvasó előtt már ismert, de közölnöm kell még, hogy a Fekete Sándor által megnevezett újságok munkatársa nem vagyok, nem is voltam, létezésükről sem tudtam, és nem jutott ki nekem soha érdemül, hogy tagja, vagy csak akár vendége legyek a nagy Második Szitty Kongresszusnak. En személyesen ahhoz a néphez tartozom, melyik a NAGY MAGYAROK EGYIKE zászlaja alatt harcolt a habsburg elnyomás ellen a magyarokkal együtt s akik ezért NAGY MAGYAROK-nak neveznek – „GENS FIDELISSIMUS”.

(folytatjuk)

Akiben szeretet van, az tud szeretni! A gonoszok szeretik: a gonosz cselekedeteket és örülnek, ha látják a pusztulást. A hitetlenek leginkább magukat szeretik és azokat, akiktől hasznot remélnek. De a keresztyén hívőknek egymást és az elesetteket, a gyámoltásra szorulókat kell szeretni. Most sokan legyintenek, mondván, jól ismerjük már ezt az avétos szöveget, csak ilyen embereket nem ismerünk – pedig vannak.

Nem is kevesen. Az egyházak szeretetintézményeinek dolgozói ilyenek. Igaz, az utóbbi évtizedekben ezekről az intézményekről illet mélyen hallgatni. De az is igaz, hogy „nem beszédben áll az Istennek országa, hanem erőben”. Bizony nem kevés lelki erő kell ahhoz a munkához, amit az

Szeretetszolgálat

órbottyáni Református Egészségügyi Otthon dolgozói végeznek. A súlyosan szellemi fogyatékos, javarészt magatehetetlen gyerekek gondozása olyan feladat, melyet csak az tud maradéknélkül ellátni, akiben munkálkodik az evangéliumi szeretet ereje. Juhász Zsófia lelkész gyógypedagógus 1982. óta vezeti az órbottyáni otthont. A saját és munkatársai munkájáról nagy lelkesedéssel beszél.

– A mi munkánk nagyon nehéz, szép és nemcs. Sajnos kevesen alkalmasak rá. A hitnek, az etikának és a

szeretnek összessége kell hozzá. Van egy Magyarország térképünk, melyen kis zászlókkal jelöljük meg azokat a helyeket, ahová meghívunk bennünket. Az elmúlt tíz évben közel 80 gyülekezetben voltunk, 10–15 gondozott gyerekkel. Nekik élményt jelent a kirándulás. Mi ezeket az alkalmakat arra használjuk fel, hogy munkatársakat toborozzunk. Intézetünkben egyúttal diakónusképzés is folyik. A képzési ideje négy év és 15 éves kortól lehet jelentkezni rá. Felső korhatár nincs, még nyugdíjasok is jönnek hozzánk.

– Mennyit keresnek a munkatársak?

– Összhangban az egészségügyi dolgozók bérével mi is tudunk 5–7 ezer forint között fizetni a képzettségnek és a szolgálati időnek megfelelően.

– Egy gondozóra hány gondozott jut?

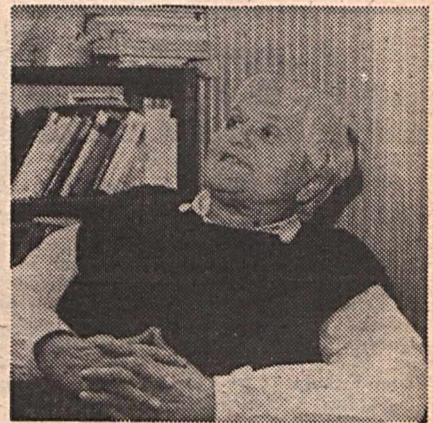
– Tíz-tizenkettő. Ezért is szorgalmazzuk, hogy a teológus ifjúság az ötéves tanulmányi idő alatt legalább egy hónapot töltsön itt, hogy a szolgálati helyükre kerülve a konfirmándus fiataloknak tudjanak erről a munkáról tájékoztatást adni, a pályaválasztásuk előtt.

– A gondozottak hogyan kerülhetnek ide?

– A beutalást a minisztérium intézi, de az egyházaknak is van „sáfársági ágya”. A 170 helyből 10–12-nek a fenntartási költségeit az egyház fedezi.

– A gyülekezetek mivel segítik az otthont?

– Ruha-, játék- és élelmiszer-kül-

deményekkel. Azonkívül önkéntesek is jönnek hozzánk dolgozni. Jelenleg a pasaréti gyülekezetből vannak nálunk ötven. A közelmúltban a fótiai, rákospalotaiak és Budapest óvárosiak voltak itt. Számunkra az is segítség, ha hétvégén meghívunk bennünket. A legközelebbi vasárnap Budapestre, a Nagyvárad térre megyünk. A múlt héten Tápiószentmiklóson voltunk. Sajnos az emberek félnek, menekülnek a betegetől. Ha mi Harkányba fürödni megyünk a gyerekekkel (legyen akár a legnagyobb zsúfoltság is), mindjárt kialakul körülöttünk egy szabad tér. Pedig a szenvedők nagyon igénylik a szeretetet és a velük való foglalkozást. A mi munkánk meghatározhatná az emberek értékrendjét és életstílusát. A gyülekezetekben is ezt próbáljuk hirdetni. Ezek a gyerekek olyan üzenetet hordoznak magukban, hogy örülj az egészségednek, ne légy hálátlan és megszorodott, mert te két szemeddal láthatod a világot és a két lábaddal járhatasz.

Figler Csaba

Fotó: Kapitány Krisztina

Alapítgatók

Tán emlékeznek még a kis Balogh Nikolettára, akinek csontvelő átültetésre lett volna szüksége, hogy életét megmentse. Mivel a magyar egészségügy erre nem tudott(!) pénzt áldozni, a Vöröskereszt gyűjtést hirdetett meg. Az eset sürgős volt, az adományok postai átfutása viszont lassú, így a csekken történő befizetés helyett az utcai gyűjtést választották.

A Vöröskereszt felhívására határozta el az SZDSZ zuglói csoportja is, hogy részt vesznek a gyűjtésben. Felvették a kapcsolatot a kislány óvodájával, beszerezték az engedélyeket az illetékes szervektől. A gyűjtést megelőző nap délutánján Nikolett óvónője úgy tájékoztatta a csoportot, hogy nem gyűjthetnek már a kislány műtétjére, mivel a költségeket a Batthyány Társaság átvállalta. De ha nemes szándékukról nem mondanak le, akkor gyűjtésnek a Magyar Csontvelő Adatbank Alapítvány számára, mely az olyan betegeknek kíván segíteni, mint Nikolett. Dr. Pósvári Sándor, az SZDSZ zuglói aktivistája kicsit furcsállotta ugyan azt, hogy miért lett tilos nekik gyűjteni, de az óvónő által felkínált cél megegyezett a korábban tervezettel (csak nem egy konkrét személyről volt szó, hanem a jövőbeli rászorultakról), ezért úgy vélték, megkezdik a Sugár Aruház parkolójában a gyűjtést. Kilenck órákor kezdődött a gyűjtés. Fél

tízkor megjelent a tévéhíradó stábja, s este ország-világ láthatta, hogyan fakad sírva az egyik gyűjtést végző hölgy Nikolett halálhírére. Az persze már kimaradt a leadott riportból, hogy a gyűjtők jól látható helyen kiírták, nem Nikolett számára, hanem a csontvelő adatbanknak gyűjtenek. A nézőkben persze ez az egész nagyon rossz hatást keltett: valaki gyűjt – volt a riport végkicsengése – s mégcsak nem is tudja, hogy már semmi értelme annak, amit tesz.

Vajon honnan tudott a híradó riportere a kislány haláláról, amiről a gyűjtés vezetője nem tudott még? Nos, a válasz egyszerű: A Batthyány Társaság egyik tagjától, Vermes Pétertől, aki maga is a televízió munkatársa. Neki lehetősége lett volna, hogy értesítse a zuglói SZDSZ-csoportot, de nem ezt tette. Helyette inkább a tévéhíradónak szólt, ugyan menjenek és nézzenek körül az SZDSZ háza táján. Eredmény: a tévé leadhatott egy „érzelmes” riportot, melyben ügyesen sikerült egy oldalvágást elhelyezni az SZDSZ ellen. A dolog jótékonyági kezdeményezésként indult, s kis híján politikai ügy lett belőle.

Am a sokat tapasztalt SZDSZ-esek elébe mentek a kihívásnak. A gyűjtés befejeztével a lezárt, leplombált urnát a XIV. kerületi rendőrkapitányság ügyeletes tisztjének adták át – hatósági tanúk előtt történt felnyitást követően – megőrzésre, míg az alapítvány számlájára be nem fizetik.

Ez november 4–5-én történt. Vasárnap este aztán ki is derült, hogy nem

létezik az alapítvány. A Batthyány Társaságnak szándékában állt létrehozni, de még nem történt meg. Mi legyen hát a százezernél is több magyar forinttal? A szervezők úgy határoztak: a pénz csak arra használható, amire az emberek adták. Ha nincs alapítvány, létre kell hozni. A Magyar Hitelbank egyik fiókjától kaptak segítséget: elkészítették az alapító okiratot, megnyitották a számlát s befizették az összegyűjtött pénzt. Az alapító okiratot elellenjegyzésre az Egészségügyi Minisztérium illetékesének, Illés Bélának adták le. Délután a minisztériumban értekezleten találkozott az alapítványt létrehozó SZDSZ (Pósvári Sándor képviselte), az alapítványt létrehozni szándékozó Batthyány Társaság (Vermes Péter) és az illetékes miniszterhelyettes. Vermes Péter kifogásolta az alapítvány létrehozását. Gyorsan kiderült, hogy az alapító okirat sem tartalmilag, sem formailag nem megfelelő (hibája volt például, hogy az alapítványt tevő nem jelölte meg az alapítványt irányító kuratórium összetételét, e mögött az a szándék húzódott, hogy a Batthyány Társaságot is be kívánták vonni az alapítványba).

Az alapító okirat hiányait a minisztérium segítségével pótolták, létrehozták a kuratóriumot, melynek elnöke dr. Schuler Dezső, a Tűzoltó Utcai Gyermekklinika igazgató főorvosa lett. (Tagjai még: dr. Szabó János a Hematológiai Intézetből, dr. Zimonyi Ilona a Heim Pál Gyermekkorhából, dr. Balla Éva országgyűlési képviselő.) Ismét

felajánlották a Batthyány Társaságnak, delegáljanak tagot (tagokat) a kuratóriumba, de ők ez elől elzárkóztak. Tán valami olyanféle megfontolásból: nem a mi kutyánk kölyke, miért törődjünk vele?

A sajtó segítségével meghirdették az alapítvány számlaszámát, s már érkeznek az első adományok, elsősorban magánkezemből. Úgy tűnt, minden rendben van. Van egy működő csontvelő adatbank létrehozására szánt alapítványunk. Am a Batthyány Társaság és Vermes Péter nem nyugodott bele „ötletük” elorzásába. A Nap TV-ben elhangzott riportban jelentették be: ők is létrehozhatnak egy alapítványt a SZOT-tal és a Társadalombiztosítási Igazgatósággal.

Van két alapítványunk. Ez nem is lenne rossz dolog, ha az erőket koncentrálna nem lehetne jobban hasznosítani. A csontvelő adatbank létrehozása több tucat ember életét mentheti meg. A betegnek annál nagyobb az esélye, minél több „donor” szerepel a bank nyilvántartásában. Szerne a világban működnek már ilyen „bankok”, mi a sajátunkon keresztül kapcsolódhatunk hozzájuk – bővítve ez által is a „donorok” körét. Van két alapítványunk, de jobb lenne, ha csak egy lenne. Jobb lenne, ha közérdekű, jótékony célú alapítványok nem egyéni érdekek miatt, s pláne nem politikai indíttatásból jönnének létre, hanem a segítség szándékával.

– csik –

1989. legjobbjai

A dicsőségtáblán: Egerszegi, Fábian, dr. Török és csapata

Az öttusa elsőprő diadala

A magyar sportújságírók 1958-tól minden év végén megválasztják az év legjobb sportolóját és 1985-től az év legjobb edzőjét. Az idei, a 32. szavazásra a MUOSZ sportújságíró szakosztály 157 nyilvántartott tagja közül pontosan 100-an küldték be véleményüket.

A várakozásnak megfelelően az idei választás az öttusázók óriási diadálát hozta. A négy első helyből Fábian László, az öttusa-válogatott és dr. Török Ferenc révén három jutott ennek a sportágnak, a negyedik Egerszegi Krisztina jóvoltából az úszóké.

Egerszegi Krisztina megvédte tavalyi első helyét, s egymás után harmadszor nyertes az öttusacsapat, Fábian László új név az egyéni győztesek sorában. Dr. Török Ferenc is először került edzői minőségben a győztesek közé, itt a kiírás óta először Mezey György, majd egymás után háromszor Széchy Tamás volt a győztes.

A nők versenyében Egerszegi Krisztinának nehezebb dolga volt az idén, mint az elmúlt évben, mert Ónodi Henriettát is igen sokan állították a rangsor élére. Egyébként 16-an kaptak a nők versenyében szavazatot.

A férfiaknál 12 név forgott, de Fábian, Komáromi, Darnyi és Gyulay kiemelkedett a mezőnyből.

A csapatoknál 17 válogatott, illetve együttes kapott szavazatot.

Az öttusázók óriási sikerét bizonyítja, hogy a 100 szavazóból csak egy nem helyezte őket az első helyre.

Az edzőknél 24-en kaptak szavazatot, és dr. Török Ferenc megtörte Széchy Tamás győzelmi sorozatát. Dr. Hegedűs Csaba nem egykönnyen jutott a harmadik

helyre, az ugyancsak birkózómester Szőnyi Jánossal szemben.

1989. legjobb női sportolója:

1. Egerszegi Krisztina (úszó) 512 pont (44 első, 36 második, 8 harmadik hely), 2. Ónodi Henrietta (tornász) 429 (44/23/9), 3. Sarlós Katalin (evezős) 175 (1/12/36), 4. Polgár Judit (sakkozó) 155, 5. Kovács Irén (öttusázó) 126, 6. Polgár Zsuzsa (sakkozó) 25, 7. Temesvári Andrea (teniszező) 15, 8. Mincza Ildikó (vívó) 11, 9. Lázár Rita (hosszútávúszó) 9, 10. Németh Katalin (karatéka) 7, 11. Mádl Ildikó (sakkozó) 6, 12. Balogh Judit (kosárlabdázó), Eöry Diana (párbajtőröző), Wirth Gabriella (asztaliteniszező) 5, 15. Lenti Anita (triathlon), Rácz Marianna (kézilabdázó) 3.

1989. legjobb férfi sportolója:

1. Fábian László (öttusázó) 606 pont, (68 első 23 második, 5 harmadik hely), 2. Komáromi Tibor (birkózó) 360 (15/27/40), 3. Darnyi Tamás (úszó) 317 (15/31/19), 4. Gyulay Zsolt (kajakozó) 188, 5. Solti Attila (sportlövő) 6, 6. Adorján Zoltán (salakmotoros) 5, 7. Gyurisatti Gyula (búvárúszó), Limperger Zsolt (labdarúgó), Mizsér Attila (öttusázó), Pomucz Tamás – Argay Béla (vitorlázók), Sike András (birkózó) és Szalma László (atléta).

1989. legjobb csapata:

1. Öttusaválogatott (Fábian László, Martinek János, Mizsér Attila) 698 pont (99 első, 1 második, 0 harmadik hely), 2. Női párbajtőr-válogatott (Eöry Diana, Horváth Mariann, Szalay Gyöngyi, Szócs Zsuzsa, Várkonyi Marina) 283 (0/29/46), 3. Férfi kajaknégyes (Ábrahám Attila, Csipes Ferenc, Gyulay Zsolt, Hódosi Sándor)

269 (0/46/13), 4. Kettes fogathajtó-válogatott 94, 5. Női junior öttusa-válogatott 24, 6. Női vízilabda-válogatott 21, 7. Férfi tornász-válogatott 19, 8. Statisztika női asztalitenisz csapata 14, 9. Pomucz Tamás – Argay Béla vitorlázók 12, 10. Atlétaválogatott 11, 11. Férfi sakkválogatott 9, 12. BEAC-Gépszernői kosárlabdacsapata és a sportlövő válogatott 8, 14. Női sakkválogatott és az öttusaváltó 5, 16. Ifjúsági labdarúgó-válogatott és az MTK-VM labdarúgócsapata 3.

1989. legjobb edzője:

1. dr. Török Ferenc (öttusa) 625 pont (76 első, 15 második, 6 harmadik hely), 2. Széchy Tamás (úszó) 430 (18/53/13), 3. dr. Hegedűs Csaba (birkózó) 89 (1/5/19), 4. Szőnyi János (birkózó) 65, 5. Vajda Vilmos (kajak-kenu), dr. Hammerl László (sportlövő) 40, 7. Angyal Zoltán (kajak-kenu) 32, 8. Polgár László (sakk) 27, 9. Kiss László (úszó) 26, 10. Magyar Vilmos (öttusa) 20, 11. Szócs Bertalan (vívó), Unyatyinszky Mihály és Mihályné (torna) 17, 13. Kovács Tamás (vívó) 14, 14. Lukács József (torna) 8, 15. Öttusaedzői kollektíva 7, 16. Bordán Dezső (torna), Verebes József (labdarúgás) 6, 18. Dr. Konrád János (vízilabda) 6, 19. Bild Katalin – Buttás Pál (kosárlabda) dr. Kovács Ferenc (motorcsónak) 5, 21. Bicskei Bertalan (labdarúgás), Kenéz György (vízilabda), Kovács Ferenc (karate) és Sarlósné Mózer Erzsébet (evezés) 3.

A díjakat tünnepélyes keretek között december 9-én, szombaton, előreláthatólag 19.30 órai kezdettel adják át a Budapest Sportcsarnokban, a TV-sportszombat keretében sorra kerülő nemzetközi öttusavereny után.

Szavazott a sportsajtó, s a végeredmény előre megjósolható volt. A szülői sikeremberek ugyanis 1989-ben is folytatták jó sorozatukat – sajnos nem jelentkeztek új ri-

válisok, akik jelentősen megnehezítették volna dolgunkat a dobogós sorrend meghatározásakor. Illetve, ha jelentkezett, azt e sorok írója – a kollégák többségéhez hasonlóan – igyekezett a helyezési számban érzékelhetően figyelembe venni. Így a Dátum listáján a nőknél nem a népszerű „Egérke”, hanem az Európa-bajnok békéscsabai tornász, Ónodi Henriette nyert.

Nehéz összemérni, hasonlígtatni. Darnyi ugye akkora klasszis, hogy az EB-aranynálunk nem nyomtak annyit latba, mint Fábian, vagy Komáromi egyéni világbajnoki címe. Ez utóbbi birkózó teljesítményének értékét csak növelte, hogy a döntőben sérülten versenyzett.

Jó lett volna a csapat kategóriában valamelyik népszerű labdajáték képviselőit beírni, a szűkebb vagy a tágabb élemeznybe, de sajnos nagy többségük nemzetközi szinten olyan mélypontra van, hogy jó szívvel nem lehetett megtenni. (Talán jövőre a férfi kézilabdások megmentik a mundér becsületét, olyan eredményt produkálnak a kora tavaszi vébén, hogy az az év végére sem merül feledésbe.)

A Dátum sportrovata 1989. legjobb magyar sportolóira a következőképpen szavazott:

Nők: 1. Ónodi Henriette (tornász), Egerszegi Krisztina (úszó), Polgár Judit (sakkozó).

Férfiak: 1. Fábian László (öttusázó), 2. Komáromi Tibor (birkózó), 3. Darnyi Tamás (úszó).

Csapat: 1. Öttusa (Fábian, Martinek, Mizsér), 2. Kajak négyes (Ábrahám, Csipes, Gyulay, Hódosi), 3. Női párbajtőrscapat (Eöry, Horváth, Szalay, Szócs, Várkonyi).

Edzők: 1. dr. Török Ferenc, 2. Széchy Tamás, 3. Vajda Vilmos (kajak-kenu).

Bálint Gy.

Átszökött a határokon

Ki lesz Comaneci nádja?

Svájc, mint „ugródeszka”

Csütörtökön a kora reggeli órákban még nem érkezett új hír Nadia Comaneci román tornász nő hollétéről. Az 1976-os montreali olimpia háromszoros bajnoka kedden este lépte át a magyar határt, és szerdán reggel távozott szálláshelyéről, a szegedi Royal Szállóból.

Comaneci azóta sem került elő: a szállodába nem tért vissza, és a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság ügyeletes tisztje sem tudott újabb fejleményekről. A nyugati hírügynökségek továbbra is részletesen taglalják a szerdai jelentéseket, de Comaneci tartózkodási helye előtűnik is ismeretlen.

A francia rádió értesülése szerint elképzelhető, hogy Nadia Comaneci az Egyesült Államok svájci nagykövetségén tartózkodik. A hírt a berni amerikai diplomáciai képviselő egyik tisztségviselője se nem tagadta, se nem erősítette meg.

Annyi bizonyos, hogy Károlyi Béla, a tornász egykori edzője a svájci Montreuxben nyilatkozott a sajtó képviselőinek.

– Amikor megtudtam, hogy Nicolae Ceausescu maradt a Román Kommunista Párt élén, sejtettem: Nadia sem marad sokáig odahaza – jelentette ki Károlyi, aki a 80-as évek elején távozott az Egyesült Államokba, s ma már amerikai állampolgár.

A Tribune de Geneve című lap szerint a magyar hatóságok is megkísérelték felvenni a kapcsolatot Károlyival.

Párizsi értesülések szerint Nadia Comaneci Magyarországról telefonon beszélt egy Franciaországban élő régi barátjával. A TF-i televíziós adó reggeli híradójában a barát – akit egyébként biztonsági okokból nem mutattak be, – megerősítette a beszélgetés tényét, de nem volt hajlandó részleteket elárulni, s bár jelez-

te, hogy tud a világhírű tornász nő további terveiről, nem nyilatkozott azokról.

A francia tömegtájékoztató igen nagy terjedelemben foglalkozik a Comaneci-üggyel, több lapban is címdalra került csütörtökön a menekülés híre. Kivétel nélkül minden kommentár azt hangoztatja, hogy Comaneci szokése rendkívül súlyos presztizsveszteség Ceausescu rendszeré számára, egyebek között azért is, mert bizonyítja: a rendszer még a legkiemelkedőbb tehetségeket sem engedi érvényesülni. „Comaneci fogoly volt saját hazájában – írja például a Libération. – Távozása súlyos csapás a Conducatorra és feleségére. A Kárpátok gényusa saját sztárjának tekintette – s most faképnél hagyták” – írja a lap, amely szerint Ceausescu számára „külön inzultus”, hogy Nadia Magyarországon át menekült el Romániából.

Az AFP francia hírügynökségnek nyilatkozott Teodora Ungureanu, Comaneci volt csapattársa. A Franciaországban élő Ungureanut állítólag még Magyarországról felhívta telefonon a montreali olimpia háromszoros bajnoka, s kijelentette: az Egyesült Államokba kíván távozni.

A legutóbbi hírek alapján ugyancsak valószínűnek tűnik, hogy Comaneci már szerdán elhagyta Magyarországot. S hogy a tornász nő milyen útvonalon távozhatott, arról Kovács Dezső alezredez, a győri határőr került törzsfőnöke nyilatkozott:

– Ha Comaneci valóban kijutott az országból, akkor feltételezésem szerint Jugoszláviánál lépte át a határt – mondta. – Úgy tudom, érvényes útiokmányra nem volt, ezért valószínű, hogy vagy gépkocsiban rejtették el, vagy pedig gyalogosan távozott.

Ennyire könnyű manapság átjutni a határon?

– Az ellenőrzés kétségkívül lazább, mint a múltban. Határőreink fegyvert nem használnak, még a figyelmeztető lövés leadására sincs joguk. Ismert, hogy az utóbbi időben egyre többen érkeznek hazánkba Romániából. Közülük sokan nem találják meg számításait, illetve eleve Nyugatra szeretnének továbbutazni.

Értesültek Comaneci határátlépési szándékáról?

– Figyelemmel kísértük a világhírű sportolóval kapcsolatos híreket, s amikor megtudtam, eltűnt Szegedről, felkészültünk arra, hogy a mi határsávkon ne léphessen át.

Köszöntjük

Elza és Natália
nevű olvasóinkat.

Elza az Elisabeth (magyarul: Erzsébet) név német rövidüléséből származik.

Natália a latin dies natalis Domini latin kifejezés előbb dies natalis-szá, majd natalis-szá rövidült és így vált személynévvé. Jelentése: az Úr (Jézus) születésnapja. Eredetileg a karácsonykor született leánygyermek neve volt, mai névnapjai az e nevet viselő, egyháziilag tisztelt személynevek emlékünnepe.

A Nap két: 7.11 órákor
nyugszik: 15.56 órákor

A Hold két: 10.08 órákor
nyugszik: 18.14 órákor

Hideg idő

Az ország nagy részén folytatódik a napos, száraz idő. A változó irányú szél mérsékelt marad. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában -8 és -13 fok, a legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken 1 és -4 fok között alakul.

Beatles-tánc

Rövid életűnek bizonyult a remény arra, hogy a Beatles életben lévő tagjai ismét együtt zenéljenek. Paul McCartney hétfőn még úgy nyilatkozott, hogy lehetőséget lát a közös fellépésre. Elképzelhetőnek tartotta azt is, hogy George Harrisonnal közösen írjanak dalokat.

Harrison nem késett a válasszal: határozottan elutasította az ötletet, mondván „ha tőlem függ, a Beatles nem fog összegyűlni, míg John Lennon halott”. A Beatles 1969-ben bomlott fel komoly anyagi és alkotói nézeteltérések miatt. Azóta egyszer sem játszott együtt Lennon, McCartney, Harrison és Ringo Starr. 1980-ban John Lennont, az együttes legtöbb dalának szerzőjét megölték.

Az Agrárreformkörök Egyesületének Idelglenes Országos választmánya december 2-ára, szombatra összehívta az Agrárreformkörök Egyesületének országos nagygyűlését Gödöllőn az Agrártudományi Egyetem aulájában.

A választmány javasolja az Agrárreformkörök Egyesülete programnyilatkozatának megvitatását és elfogadását, az országgyűlési választásokon saját jelöltek állítását, állásfoglalás kialakítását az agrárgazdaság érdekképviseleti rendszere kérdésében, és végül az országos tisztségviselők megválasztását.

A választmány javasolja, hogy az Agrárreformkörök Egyesülete vegye fel az Agrárszövetség nevet, amely megfelelően tükrözi a szervezet célkitűzéseit és tagsági körét.

A wurlitzer száz éve

Éppen egy évszázada, 1889. november utolsó napjaiban, a kaliforniai San Franciscóban táncoltak először olyan zenére, amelyet egy furcsa dobozból némi pénz bedobásával csalogattak ki. Am a mai értelemben vett wurlitzer létrejöttéig még negyven évig várni kellett, s a gépzene 1935 és 1960 között élte fénykorát.

A nevezetes szerkezet angol neve – juke-box – századunk második évtizedében terjedt el, az Egyesült Államok déli részén a találkahelyek jelölésére használt juke-house kifejezés alapján. A nálunk megszokott „wurlitzer” voltaképpen egy gyártó cég neve.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | December 1: Elza

A szép csipkeverő
lány históriája

A legszebb csipkét Elza verte,

Az anyós mégis elzavarta:

A „dolgokat” keverte-keverte,

És az isteni csipkeverte

Hölgyet a pokolra kívánta.

Ám az a *reze*t ott is kivágta:

Az üstben olyan szépen bűgött,

Hogy meghódította Belzebúbot...

... Ma a pokol királya Belzebúb,

S a dicső királyné: *Elzabúb!*

Európában egyedülálló növényvédelmi atlaszt jelentetett meg az Agroinform Agrárinformációs Vállalat. A könyvben 600 színes fényképfelvételen mutatják be a növényi betegségeket, köztük a növények táplálkozási zavaraira utaló jelenségeket. A műben közölt fotók, valamint a beteg növényi részek (levelek, gyökerek) összehasonlításával a szakemberek gyorsan, nagy biztonsággal ismerhetik fel a kártevőt, kórokozót. A képekhez tartozó magyar, angol, német és orosz nyelvű szöveg arra is utal, hogy miként lehetséges a gyógyítás, a megelőzés.

Söptei János újságíró, a Szabad Föld főszerkesztő-helyettese 57 éves korában, szerdán Budapesten elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Magyar Újságírók Országos Szövetsége;
Szabad Föld Szerkesztősége.

Szövetség az Egységes Európáért

Megalakult a Szövetség az Egységes Európáért Egyesület. Az egyesület meggyőződése, hogy a magyarság Európa része, és nélküle nincs egységes Európa. Célja a történelmi hagyományában, művészetében, kapcsolataiban összetartozó Európát szétszabdalt határok megszüntetése, az európai népek közötti kapcsolatok kiszélesítése. A szövetség olyan demokratikus Európa létrehozásán munkálkodik, amelyben a népek egymás iránti tisztelete és az emberi kapcsolatok garantálják a békét és az országok együttműködését. A Szövetség az Egységes Európáért tagjai sorába várja mindazokat, akik a kis népek identitásának, kultúrájának megőrzését egy közös Európában látják megoldhatónak. Azokat, akik hisznek abban, hogy az egyén szabadsága alapfeltétele a közösség boldogulásának, és igénylik más népek és nemzetiségek kultúrájának megismerését és megértését. Tag lehet bárki – tekintet nélkül nemzetiségre, nemre, vallásra és párttagságra –, aki törvényes eszközökkel segíteni kívánja, hogy Magyarország minél hamarabb teljes jogú tagja legyen az Európai Közösségnek. (Az egyesület székhelye: Budapest XX., Erzsébet tér 3.)

A Balatoni Gyermekközpont, mint annak idején hírt adtunk róla, pályázatot hirdetett 1990. évi téli, tavaszi táborozásaira. Az érdeklődés a vártnál is nagyobb: iskolák, közösségek, egyéni pályázók nagy számban jelentették be részvételi szándékukat. Az intézmény vezetőségének tájékoztatása szerint, mindazok, akik táborozási lehetőséghez jutottak, 1989. december 15-ig megkapják az erről szóló írásbeli értesítést.

(MTI)

– A Szabad Demokraták Szövetsége, a Fidesz, a Független Kisgazdapárt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt „Választási matiné!” rendez december 3-án, vasárnap délelőtt fél 11 órákor az Egyetemi Színpadon (V. Pesti Barnabás u. 1.). Beszédet mond Prepeliczay István, Fischer György, Fodor Gábor, Tamás Gáspár Miklós. Házigazda Pető Iván. Közreműködnek: Igó Eva, Kútvolgyi Erzsébet, Darvas Iván, Gálffy László színművészek, a Camerata Transsilvánika és a Magyar Rádió énekkarából alakult együttes.

Értesítés

– Megszűnik, de mégsem szűnik meg. A Tolna Megyei Idegenforgalmi Hivatal értesíti ügyfeleit, hogy a gesztorságában működő Gemenci Lovas Gt. és a dunaföldvári Motorcsónak és Jacht Kikötő Gt. más gazdasági forma alakítása miatt 1989. december 31-el megszűnik.

Keresztény szemmel

A keresztény társadalmi tanítás változása és a keresztény műveltségesség című előadások vezeték be azt a kétnapos tudományos konferenciát, amelyet december 1-jén, délután két órákor kezdenek Pécsen, a Művészetek Házában.

A bevezető előadásokat Tomka Miklós szociológus és Katus László történész tartják, ezt követően kezdődik a vita, amelyben többek között közgazdász, népművelő, antropológus, evangélikus lelkész és pedagógusok fejtik ki véleményüket a vitaindító előadások tárgyában.

A konferencia egyébként minden érdeklődő számára nyitott, akár a péntek délutáni, akár a szombat délelőtti 9 órákor kezdődő összejövetelre bárki elmehet.

Noha egyelőre eléggé szűkösen csordogálnak az információk a tervezett rendezvényről, annyit sikerült megtudnunk, hogy a szervezők szeretnék a jövőben összefogni és aktivizálni azokat a tényezőket, amelyek a kereszténység nézőpontjából tudnak és akarnak befolyást gyakorolni országunk szellemi életére.

– Lékó –

– bayer –

Hirdessen postai feladással!

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szelvényt, borítékba teszi és feladja címünkre:

DÁTUM RT. 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.
hat napon belül olvashatja hirdetését
(fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve: .....

Címe: .....

Megjelenés napja: .....

Hirdetés s.z.v.g.e: .....

APRÓHIRDETÉS

Nyolc éves AVIA új motorral eladó. Szekszárd, Tartsay út, Halbolt. Telefon: (74) 11-600.

Balatonnál, Balatonfüredhez közel, bevezetett 30 m² üzlethelyiség 30 m² lakással eladó. Irányár: 35 000,- Ft/m². Leveleket: „Központi hely” jellegre a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

ZV-s rendszámú Polski Fiat 126-os realis áron eladó. Érdeklődni: (74) 16-277-es számon, vagy Tolna, Magaspart 17/A címen. Takács.

Nyugdíjasok! Készpénzért veszek régi faliorát, porcelánt, festményeket, régi bútort. „Gyűjtő” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

Antik Zsolnay 12 személyes porcelán étkezés, ugyanilyen 6 személyes kávé és teakészlet, ebédlogamiúra párnázott székekkel, poliúrozott ággyéjjeliszekrényvel eladó. Szekszárd, Pollack u. 22. fsz. 2. Megtekinthető: szerda, szombat 14-18 óráig.

4 m³ búkk-röng és körfűrész 380 V-os motorral eladó. Érdeklődni hétfőig: Bajkai Ferenc Bonyhád, Benczúr u. 40.

150 m²-es gázfűtéses új családi ház eladó. Bajkai Ferenc Bonyhád, Benczúr u. 40.

Trabant motor, 9 éves, komplett, felújításra eladó. Telefon: (74) 16-963 17-19 óráig naponta.

Eladó sürgősen összkomfortos, generációs családi ház Velence mellett. Panzióknak is alkalmas. Cím: Pálinkásné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Keresek olyan személyt, aki vállalja angol-német-francia nyelv oktatását alapoktól, levelezéssel, honoráriumért. Cím: Pálinkásné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Ikarus 255-70 autóbusz, felújított, jó állapotban eladó. Dombóvár, VIII. u. 3/b. Telefon: (74) 65-978.

Sürgősen bérelnék Szekszárdon a Mikes utca környékén, fűtött, esetleg fűtetlen garázst, hosszabb időre. Ajánlatokat Mikes u. 9. IV/3-ba kérek.

Tehermentes 59 m²-es öröklakás Szekszárdon, 1990 szeptemberi költözéssel eladó. Telefon: napközben: (74) 13-646, este (74) 12-855.

Hat darab hízó eladó, januári vágásra előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi eladó. Vass Sándor, Várdomb, Római utca 12.

Eladó Nissan Sunny GL diesel 1700 cm³, 3 és fél éves, kombi, 5 ajtós. Érdeklődni lehet: Budai István, 5527 Bucsa, Alkotmány u. 5.

Eladó 1990. év végi beköltözéssel Szekszárd, Béni B. 67. III/10. sz. alatti 2 szobás összkomfortos lakás. Érdeklődni a fenti címen, vagy a (74) 11-712-es telefonon, 18 óra után.

Házastárs? Élettárs? Szabadidőpartner? Kérje tájékoztatónkat! FORRÁS, Balatonfüred Pf.: 40.

Blogilisztazni kívánók figyelem! Biztos külföldi humusziaccal rendelkező KFT-nek lehetnek tagjai. A téli szezonban vásárolt szerződött gilisztára 10%-os kedvezményt adunk és a telettetést vállaljuk. Érdeklődni: 06 (97) 42-415; 06 (97) 41-484.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

Karácsonyi Ajándék Ajánlatunk

- Minolta C 50 camcorder 118 000,-
- Canovision E 80 8 mm 105 000,-
- Canovision E 808 8 mm 125 000,-
- Toshiba V 83 CZ/HG video 32 000,-
- Ricoh AF 55 fényképezőgép 9 500,- OTP-re
- 2 400,- Ft kp + 12 havi részlet

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve: .....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó): .....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja
díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HÉLIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

FIZETÉSNAPI VÁSÁR

A SZEKSZÁRDI 505. SZAKMUNKÁSKÉPZŐ
INTÉZETBEN

1989. DECEMBER 1-ÉN 9.00-15.00-16 A

P A T E K

TERMÉKVÁSÁRT RENDEZ.

>> NAGY ÁRENGEDMÉNYEK! <<

DÁTUM

Mucsa csúcsok

„Magyar nyelven is megjelenik a Rekordok könyve” – adja tudtul az MTI híre, s elmeséli, mit miért hagytak ki belőle, mennyibe kerül, hány példányban óhajt elfogyjni. E szép és kifizetődőnek látszó vállalkozás olvastán öltött föl bennem: akár külön kiadványt lehetne összeállítani a mucsai csúcsokból. Ezeket természetesen nem egy vagy több falu hozta össze, hanem mi, az egész Magyarországon. Van közöttük napi bosszúság éppúgy, mint nemzedékek életét megkeserítő, örökklődő gond. Szószaporítás helyett az lesz talán a legcélszerűbb, ha felidézzük belőlük néhányat.

Az általános iskola felsőbb osztályaiban elégtelent kap az a tanuló, aki nem tudja kiszámítani a kör kerületét, illetve ezt képtelen egyenlő részekre osztani. A magyar üdítőüvegelők nem kapnak semmit nyithatatlan kupakjaikért. Tanácsotlan vagyok kupakügyben, de nem annyira, mint a külkereskedelem (kupak)tanácsosai, akik még ma sem tudják megmondani, hogy a nagy szovjet testvér mikor és hogyan fizeti meg már egyszer súlyos százmillió rubelekre rúgó adósságát. Minden bizonnyal rendezik addigra, amikor lábra kap honunkban az önhittség helyett az egészséges vitaszellem, a csoportérdek előtti nemzetben gondolkodás. Ez közvetlenül azután lesz, amikor már ki-ki a saját szemében is észreveszi a szálkát, nemcsak a gerendát (vagy azt sem!). Amire mindez megvalósul, már jócskán elavul majd az 1990-es Rekordok könyve, sőt, egyes rémhírek szerint már nyitható lesz a kupak. Főleg, ha erőskezdő poliitikus próbálja...

Töttös Gábor

Amerikai vigasz

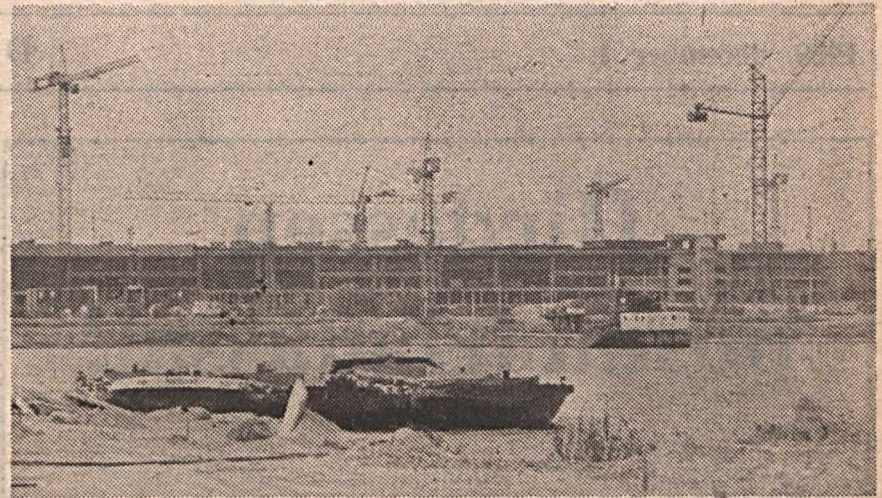
Magyarország távolról sem szorult háttérbe az Egyesült Államok kelet-európai politikájában – jelentette ki szerdán az MTI tudósítójának kérdésére a Fehér Ház helyettes szóvivője.

Roman Popadiuk arra a kérdésre válaszolt, hogy olyan nagyobb, földrajzi helyzetű, gazdaságuk miatt fontosabb országok mint az NDK és Csehszlovákia megindult átalakulása nem szorítja-e háttérbe a kisebb Magyarországot. „Éppen ellenkezőleg, a magyarok, akárcsak a lengyelek, büszkéek lehetnek arra, hogy kezdeményezőként a változások élvonalában voltak, s éppen az ő példájukat követi az NDK, Csehszlovákia és – kisebb mértékben – Bulgária.”

Választási csalás

A választás rendje elleni bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a Hajdú-Bihar megyei területi választási bizottság büntetőfeljelentést tett a megyei főügyészség nyomozócsoportjánál annak kiderítésére, hogy történt-e visszaélés a november 26-ai népszavazáson Debrecen 95-ös szavazókerületében.

A bizottság november 28-án kapott bejelentést arról, hogy a város egyik szavazókerületében bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja merült fel a népszavazással kapcsolatban. (A bejelentés szerint a szavazatszámoló bi-

– Csütörtökön Budapesten, a Külügyminisztériumban átadták a cseh-szlovák félnek a bős–nagygyarosi beruházás államközi szerződésének – Magyarország által ajánlott – módosítási javaslatát. A szerződésmódosítási igény lényegéről november 3-án – a parlamenti döntést követően – már tájékoztatta Csehszlovákiát a magyar kormány.

A Minisztertanács javasolja a vízlépcsőrendszer csúcsrajáratásának mellőzését, a nagygyarosi vízlépcső elhagyását. A magyar fél az ökológiai feltételek megteremtése estén kész a bős-i erőmű alapüzemmódjához szükséges létesítmények befejezésére és üzemeltetésére. A magyarok még nem kaptak hivatalos választ a november 3-án átadott jegyzékre. A szomszédos országban lezajló reformfolyamatok viszont arra engednek következtetni, hogy a bős–nagygyarosi beruházással kapcsolatban is változni fog az eddig képviselt csehszlovák álláspont. Az ottani környezetvédő mozgalmak reálisabban ítélik meg a két országot egyaránt érintő ökológiai veszélyeket.

Szovjet kételyek

A magyarországi átalakulást szovjetellenes és antikommunista frazeológia kíséri – írja a csütörtöki Pravdában a lap budapesti tudósítója. Kifogásolja, hogy a magyar szocialista sajtóban nincs erre a jelenségre válasz. Szerinte ma sok magyarországi folyamat jellegét, számos döntés stílusát meghatározza a nyugati tőke jelenléte a magyar tömegtájékoztató intézményekben. A szerző úgy találja, hogy az új baloldali párt, az MSZP gépezete csikorogva indul be. Ezt azzal magyarázza, hogy az átalakulás kongresszusa sok párttagot „sokkolt”. Az MSZP különböző helyi és országos vezetőire hivatkozva kijelenti, hogy reális a párt jobbratolóadásának veszélye. Az is megeshetik szerinte, hogy a különböző baloldali erők „testvérgyilkos háborúskodást” kezdenek egymással. Végül mégis arra a megállapításra jut, hogy nem fut zátonyra a hajó, mert a baloldali erők és ellenfeleik egyként kívánják, hogy a helyzet stabil, a folyamat irányítható maradjon.

Harcosabb szakszervezet

A sztrájk olyan szakszervezeti fegyver, amelyet fel kell használni, ha már nincs már lehetőség valamely probléma megoldására – jelentette ki Koszta Andreev, bolgár szakszervezeti vezető. Úgy vélte, hogy nem zárható ki Bulgáriában új politikai pártok megjelenése. Szerinte ennek a szakszervezet számára nincs jelentősége, mert az nem politikai szervezet, a legkülönbözőbb pártok tagjait tömöríti.

Arra a kérdésre, mi a hivatalos szakszervezet viszonya a Podkrepa (Támasz) független értelmiségi szakszervezethez és a jövőben esetleg megjelenő újjakhoz, ezt válaszolta: „Úgy gondolom, hogy egy olyan új mozgalom, amilyen a Podkrepa is, azt bizonyítja, hogy a hivatalos szakszervezeti struktúra nem felelt meg rendeltetésének, vákuum keletkezett, amely ilyen módon töltődik be.”

Megfigyelői státust javasolt a Szovjetunió számára az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) szervezetében a kanadai miniszterelnök. Brian Mulroney szerdán a késő esti órákban magánjellegűnek minősített látogatás keretében folytatott megbeszéléseket George Bush amerikai elnökkel.

Az Ellenzéki Kerekasztal 1989. november 30-i ülésén egyhangú döntéssel kinyilvánította: szükségessé tartja, hogy a jelenlegi parlament következő ülésén ossza fel magát, és 1990 márciusára írja ki az országgyűlési választásokat.

– A csehszlovák kormány utasította a belügyminisztert, hogy azonnali hatállyal kezdjék meg a műszaki zár lebontását a csehszlovák-osztrák határon. Összesen 573 kilométer hosszú határszakaszról van szó.

A kormány csütörtöki ülésén jóváhagyta azt is, hogy a korona árfolyamának megszilárdítása érdekében január 1-től a csehszlovák nemzeti fizetőeszközt két százalékkal leértékeli a nyugati valutákhoz képest, a transzferábilis rubelhez viszonyítva pedig öt százalékkal felértékeli.

Visszatért hazájába Zdenek Mlynár, az 1968-as Prágai Tavasz teoretikusa, Alexander Dubcek „agytrösztjének” egyik legnevesebb tagja.

– December 1-jén, pénteken 0 órától általános forgalmi adót kell fizetni a külföldről behozott személygépkocsik után.

Igy a november 30-án, pénteken éjfélig behozott gépkocsik után még nem kell ÁFA-t fizetniük tulajdonosaiknak. Az általános szabályoktól eltérően azokat a személygépkocsikat sem terheli ÁFA, amelynek teljes vételárát még november 24-e előtt konvertibilis fizetőeszközzel kiegyenlítették.

**Holnap
számunkban
olvashatják,
ki az, aki**

**etikai vétséggel is
parlamentari
bizottságvezető**

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlavik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170.